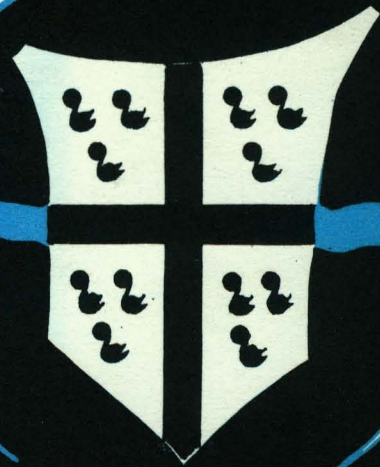

HEEMKUNDIGE PERIODIEK VOOR IZEGEM EN OMLIGGENDE

Ten Mandere

INHOUD.

	Blz.
1. Het militair kerkhof - Pieter Declercq(+)	3
2. Kaart van militair kerkhof	7
3. Foto's militair kerkhof	8
4. Kleine kanten van een grote oorlog - Raf. Verholle	12
5. Foto's Wereldoorlog I	17
6. Foto's Wereldoorlog I	18
7. Noodgeld uit W.O.I. - M. Nuyttens	26
8. Illustratie noodgeld uit W.O.I.	27/28
9. Geestelijkheid van Izegem & Ommeland rond 1455 - J.De Smet, Ererijksarchivaris	32
10. Kaart Westvlaanderen met indeling der bis- dommen na 1559 - A.B.	33
11. Oude kerk van Izegem	34
12. Actueeltjes - A.B.	38
13. J. Sintobin - Burgemeester	40
14. Illustratie van de actueeltjes	41
15. In memoriam J. Sintobin, burgemeester	42
16. Bibliotheek " Ten Mandere"	45
17. Kringleven - R. Leroy	47
18. Ledenlijst - A. Deprez	48

BESTUUR:

Voorzitter	Verholle R. Inspect. L.O.	Izegem
Ondervoorzitter	Bourgeois J.	Izegem
Secretaris	Leroy R.	Izegem
Penningmeester	Deprez A. "Bank v. Roeselare"	Izegem
Archivaris	Demeurisse André	Izegem
Secretariaat	Stadhuis	Izegem
Redactie	Vandromme A.	Izegem

LET WEL:

- De redactie vraagt 1) bijdragen over diverse onderwerpen te bezorgen aan bovenvermeld adres. 2) wie foto's of andere illustraties heeft over "Izegem in W.O.I", opdat ze het in bruikleen zouden willen bezorgen aan boververmeld adres.
- Het archief is open voor iedereen. Vooraf. aan te vragen bij de archivaris op het secretariaat te Izegem.
- De bibliotheek is gratis toegankelijk voor alle leden van "Ten Mandere". De boeken kunnen in bruikleen ontvangen worden. Aan te vragen bij de archivaris (zie hierboven).
- Alle oude geschriften, boeken, foto's, kaarten, e.a. betreffende Izegem worden steeds met dank aanvaard bij alle leden van het bestuur.

HOE WORD IK LID?

- overschrijven op P.R. 95.76 van de Bank van Roeselare te Izegem met vermelding: "Voor Ten Mandere" (+ jaargang vermelden).
- persoonlijk betalen aan de Heer Alb. Deprez Bank van Roeselare, Marktstraat, Izegem.

PRIJZEN:

Jaargang I (61)	uitgeput
Jaargang II (62)	100 frank
Jaargang III (63)	100 frank
Jaargang IV (64)	{ 100 frank (steunende leden) 75 frank (werkende leden)

HET MILITAIR KERKHOF

IN WERELDOORLOG I.

In 1914 begon te Izegem de Duitse bezetting op 18 Oktober. Middelerwijl woedde een bloedige slag van 16 tot 31 Oktober op een front dat liep van aan Nieuwpoort tot over Ieper. De 27 Oktober opende men de zeesluizen te Nieuwpoort en de gevechtszone stabiliseerde zich gedurende een jaar op het Westfront dat zich aflijnde van aan de Noordzeekust tot aan de Zwitserse grens. Al was Izegem gerangschikt in de zone van het Duitse operatiegebied, toch lag onze stad rustig buiten de strijd. Daarom brachten de Duitsers hun gekwetsten naar de lazaretten, die zij opgericht hadden in het Capucijnerklooster, Ave Maria en later in het Gildeshuis en de Heilig Hartkerk.

Reeds einde Oktober 1914 legden zij beslag op een deel van het stedelijk kerkhof (27 M op 29 M) om er soldaten te begraven die aan hun verwondingen waren bezweken. De eerste Duitsers die bijgezet werden waren musketier Hazf, Scheitser en unteroff. Bur, alle drie van 52 Res. Division Radfahrer, gestorven de 19 Oktober. Einde December 1914 lagen er 68 Duitse, 7 Franse, 1 Engelse en 1 Belgische soldaat begraven. Deze laatste was Petrus Vandamme van het 1e Linierement. Juffrouw Le Corbesier nam op zich regelmatig het graf van P. Vandamme met bloemen te versieren totdat zij verbod kreeg vanwege de Commandantur. De eerste officier die aan het hoofd van de militaire begrafenisdienst was aangesteld, was baron von Bulbauw. Ieder graf was overgroeid met een tapijt van klimop, met graszoden afgeboord en er stond een wit kruisje geplant. Te midden al die gelijkvormige graven richtten de Duitsers een gemetseld monument op. Zij borgen daarin een fles met een perkament waarvan de tekst nooit bekend is geweest, want later braken zij dit gedenkmaal af bij de vergroting van hun militair kerkhof. In 1915 werden 158 Duitse, 22 Engelse en 5 Franse soldaten ter aarde besteld.

Ieder militair werd in een afzonderlijke grafkuil geborgen. Aanvankelijk geschiedde de begrafenis van ieder Duits soldaat met militaire eer en met de militaire muziekkapel voorop. Later gebeurde zulks enkel nog voor de officieren. Voor katholieken was het Pharrer Vocht die de liturgische ceremonie verrichtte bij het graf. Hij was ingekwartierd bij de familie Loor in de Marktstraat. Hij was een type van Duitse militaire norske overheid, zwaarlijvig, 3
groot van gestalte en brutaal van voorkomen.

Dit artikel verscheen in het plaatselijke weekblad "De Mandelbode" op zaterdag 10.II.51 en 't vervolg op 17.II.51. Het was van de hand van Z.E.H. Pieter Declercq (+ Brugge 25.II.1961).

Ook de Izegemners gaven hem een weinig vleeiende bijnaam. Voor protestanten fungeerde de militaire dominee Fharer Rembert. Deze lag ingekwartierd bij dhr Camiel WANDENBERGHE, eveneens in de Marktstraat. Hij had een veel zachter en tenger uiterlijk en sympathieker manieren.

Na ieder begrafenis zongen de soldaten, geschaard omheen het graf, het zo ontroerend Duitse lied "Ich hatt' einen Kameraden".

Op 24 Augustus 1915 greep met grote staatsie de begrafenis plaats van Hauptmann Krippendorf, "an seinen verwundungen verstorben in Lazarett zu Izegem" zo luidt het rapport. Van aan het lazaret in het Capucijnenklooster tot aan het kerkhof stonden Duitse jagers van weerskanten langs de Roeselarestraat opgesteld en presenteerden het geweer. Vooraan de lijkstoet stapten twaalf jagers. Officieren droegen de lijkstoot overdekt met een zwart baarkleed met wit kruismotief. Er naast twee gendarmen in groot uniform. Achter de lijkbaar acht jagers die grote bloemenkransen droegen. In hun midden een soldaat die het grafkruisje hield. Dan volgden Duitse verpleegsters en een generaal met glinsterende pinhelm en het grootlint over de borst, familieleden, de aalmoezenier met gouden kruis en een groot aantal officieren in schitterend uniform.

Het jaar 1916 verliep kalm. Slechts 23 Duitsers werden begraven en 1 Engelse vlieger: Serg. C. Comberford, van de Royal Fl. Corps gevallen met zijn vliegtuig op de wijk "Abele". Toen kwam het zeer bewegen jaar 1917 met een recordcijfer: 1817 gesneuvelden. Vooral de laatste maanden tijdens de zware offensieven stroomden de lijken toe: in Augustus 343 - September 376 - Oktober 528 - November 443. De Duitsers zagen zich genoopt hun militaire begraafplaats uit te breiden en namen het aanpalend veld naast het stedelijk kerkhof in gebruik. Zij richtten er het "Ehrenfriedhof Izegem" in met een oppervlakte van 11.558,25 vierkante meter, onder de leiding van Leutnant Wilcke. De Duitse tuinarchitect die de sierlijke plantages en grafperken aanlegde en onderhield was ingekwartierd bij Mevr. Wwe. P. Declercq-Clement in de Roeselarestraat. Op de graven plaatste men nu allerlei graftekens, naar gelang de geloofsbelijdenis van de gesneuvelde: zware eiken lage kruisen in latijnsé vorm - andere kruisen met schuin plankje onderaan - nabootsingen van het Duitse ijzeren erekruis - kruisen met houten kapje - Joodse langwerpige ruitvormige grafbalken

Al deze graftekens, niet alleen voor Izegem maar voor al de militaire kerkhoven van gans de sector, werden vervaardigd in het schrijnwerkersatelier, dat de Duitsers hadden ingericht in de wijnkelders van dhr Ameye in de Nieuwstraat.

In 1917 verbood de militaire overheid gesneuvelden in de nabijheid van het front te begraven daar de lijken door de inslaande obussen dikwijls werden naar boven geworpen. Zo kwam het dat de Duitsers 's nachts met wagens de lijken naar Izegem aanbrachten. Omwille van de verplichte verduistering zorgde de Duitse begrafenisdienst er voor dat een naambordje met gedempt licht aan de woonst van de grafmaker Arthur Vandommele werd opgehangen om het kerkhof aan te wijzen. De ter aarde bestelling van al deze lijken geschiedde meestal 's nachts in volledige duisternis en het werk werd nog bemoeilijkt door de bedrijvigheid der geallieerde vliegers in de lucht. Zo gebeurde het meermalen dat de grafmaker en zijn helpers schuilplaats zochten in de grafkuilen of onder de Duitse wagens die drupten van bloed. Wanneer de lijken in groot aantal aangevoerd werden en men lijkkasten te kort had, werd ieder gesneuvelde in een bache gewikkeld en zo in het graf neergelaten en toegedekt. Doch altijd moesten de lijken eerst geïdentificeerd worden. Ze werden eerst binnengebracht in een houten barak die stond in de Nederweg, later in de weide van dhr Hector Vanneste. Daar onderzocht men de lijken, nam naam en stamnummer op en wat zij op zak droegen om al die dingen bijeen te verzamelen en naar de familie op te sturen. Het grootste aantal onbekende soldaten dateert uit de periode 1917. Soms had men niets anders voor zich dan stukgereten ledematen waarmede men een geneel trachtte te vormen. Dit was vanzelfsprekend een afstotelijk walgelijk werk voor de grafmaker en zijn helpers. Menig keer stroomde het bloed de deur uit en verspreidde een afschuwelijke geur. Een tijdje stierven ook veel Duitsers in de lazaretten als slachtoffer van de rode loop. Toen was de toegang tot het kerkhof voor alle burgers streng verboden en een Duits schildwacht waakte voor het naleven van het bevel. Burgerlijke gevangenen werden gedwongen de ter aarde bestelling van deze slachtoffers te helpen bespoedigen.

Reeds tijdens de oorlogsjaren werd af en toe op aanvraag van de familie uit Duitsland een Duitse gesneuvelde ontgraven om naar de "Heimat" te worden overgebracht.

Daar het getal doden meer en meer aangroeide, plande de Duitse begrafenisdienst begin 1918 een militair kerkhof van groot formaat. Al de kleine kerkhoven dichtbij het front zouden opgeruimd worden en de lijken overgebracht naar de kerkhoven van Izegem, Ingelmunster, Rumbekke, Roeselare, Ardoosie en Lendelede. Om deze uitbreiding te verwezenlijken stonden de Duitsers op het punt de toen nog onbebouwde strook grond langsheen de Nederweg tussen het kerkhof en de Wantje Pieterstraat, ja zelfs tot aan de Mandelstraat in te palmen. Doch de wending der oorlogsgebeurtenissen verijdelde dit opzet.

In 1918 werden 300 Duitse, 119 Franse, 12 Engelse, 2 Amerikaanse, 2 Russische soldaten, 1 Australier, 1 Chinees, 1 neger,

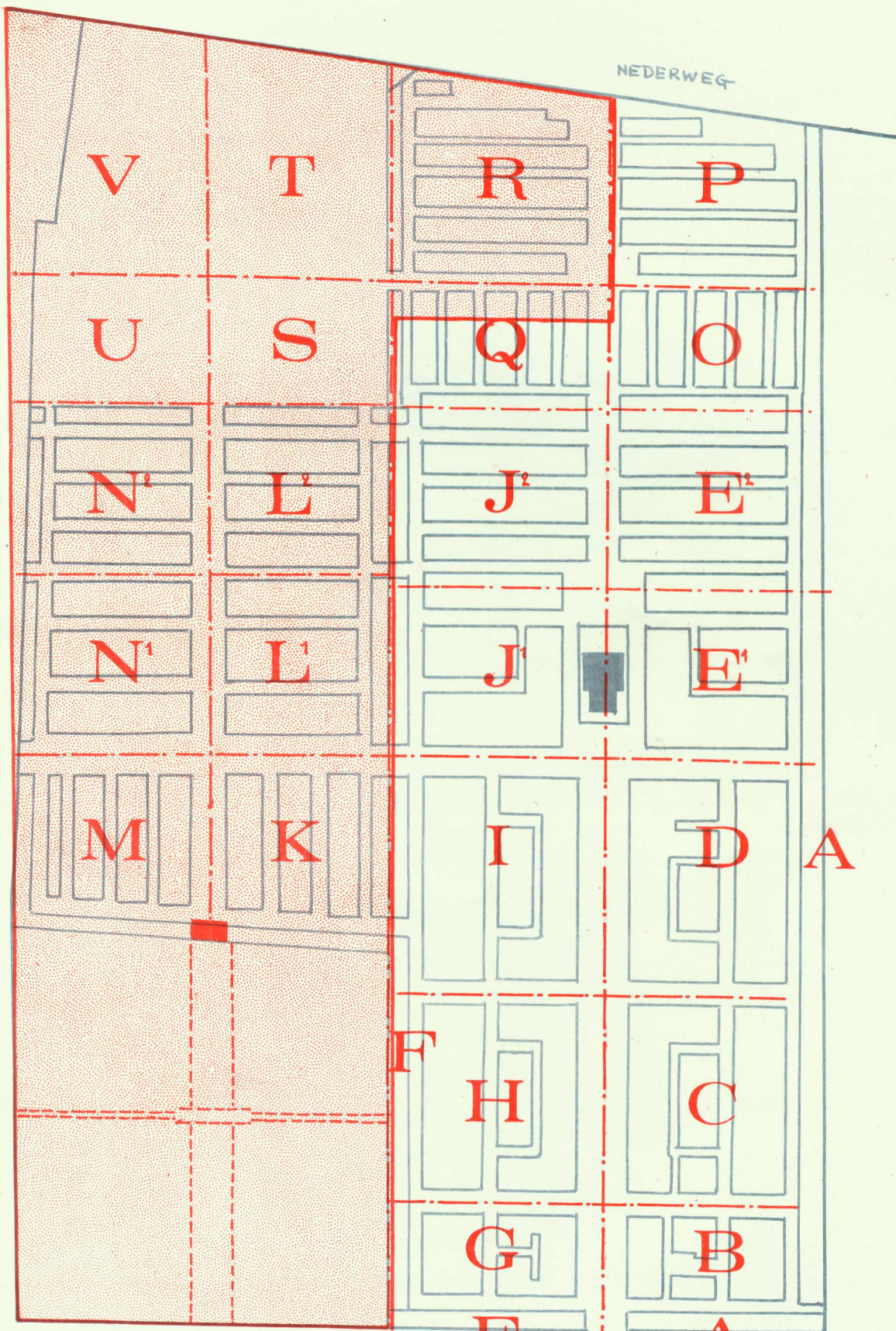
I Soudanees begraven. De Engelse gesneuvelden waren meestal vliegers van de R.A.F. en van de Royal Fl. Corps, die tijdens luchtoperaties in gevechten of door de luchtafweer waren neergeschoten. Onder de Franse soldaten waren enkele priesters en seminaristen. Achttien Italianen afkomstig uit het krijgsgevangenenlager, dat zich bevond in de hovingen van de kastelen aan de Bosmolens, werden er ook begraven. Meestal waren ze gestorven door vergiftiging, die zij hadden opgelopen door het eten van rotte spijzen of kwade kruiden. De Duitsers wilden dat men ze naast de muur van de Nederweg gebraven zou in een hoek waar de grafkuilen gewoonlijk onder water kwamen en zulks goed genceg was voor Italianen...

Er zijn brieven en briefkaarten te Izegem bewaard, die Duitse gesneuvelden in September 1918 op zich hadden en aantonen hoe ontmoedigd ze toen waren en hoe de kiem van de revolutie hen reeds aantastte, die zou uitbreken einde November 1918 in de rangen der verslagen Duitse legers. Op een der briefkaarten bv. leest men: "Zeer bedroefd en vol honger melden wij het treurig bericht dat onze laatste brooduitdeling in een tijd van nauwelijks vijf dagen heden verbruikt is. De treurige overblijvenden vragen broodbons voor 2 maal 500 gr. Het mogen ook oorlogszemelen zijn, al zijn ze ook nog zo zwart. De treurige overlevenden zijn: Vader Georg Honger, Moeder Marie Honger, de tantes Nanny Höhldamf en Kunni Meelnood, en nonkel Vleesnood...". Hierbij nog een uittreksel uit een brief die een gesneuvelde van huis ontvangen had: "Hoe gaat het met U? Ik hoop van wel! Schrijf me nog deze week. Gij moet ginder ver honger lijden. Ik zal U weldra enige pakketten met eetwaren zenden. Maar is het niet treurig voor het Vaderland te moeten strijden en niets te eten te krijgen. Hopelijk is de vrede nakend en uw terugkeer voor altijd nabij....."

Na de doorbraak der geallieerden in Oktober 1918 werden drie gevallen Algerianen op het militair kerkhof op de gewone manier bijgezet. Dit beviel niet aan hun kameraden, die te Kachtem ingekwartierd lagen. Zij kwamen naar Izegem, haalden de lijken weer boven, keerden ze met het aangezicht naar het Oosten, plaatsten een brandende kaars op de kist, terwijl alle aanwezigen in hun eigen taal een religieus lied zongen. Vooraleer het graf toe te dekken, legden zij grafgiften op de kist: brood en geldstukken.

De Izegemse politie werd gelast de Belgen, die in de omgeving van de Bosmolens tijdens het offensief gesneuveld waren, naar het kerkhof over te brengen. Aldus vonden twee en vijftig Belgische soldaten een voorlopige rustplaats te Izegem. Later kwamen er nog 25 Franse en II Duitse gesneuvelden bij.

In 1919 telde het militair kerkhof van Izegem een totaal van 3102 graven. Het duurde niet lang vooraleer vele ouders en familieleden uit alle streken van België, Frankrijk en Engeland een bezoek brachten aan het graf van hun dierbare jongen en de wens uitdrukten het lijk naar de geboorteplaats over te brengen. Doch daartoe kon in de jaren na de oorlog geen toelating verleend worden. Toch waren er ouders die het waagden het lijk te ontgraven en sluiksgewijze te ontvoeren. Zo onder meer werd heimelijk het lijk van een Joodse familie uit Parijs, 's nachts geroofd en ontvoerd.

HET DUIJS KERKHOF

NEDERWEG

INGANG

ROESELARE STRAAT

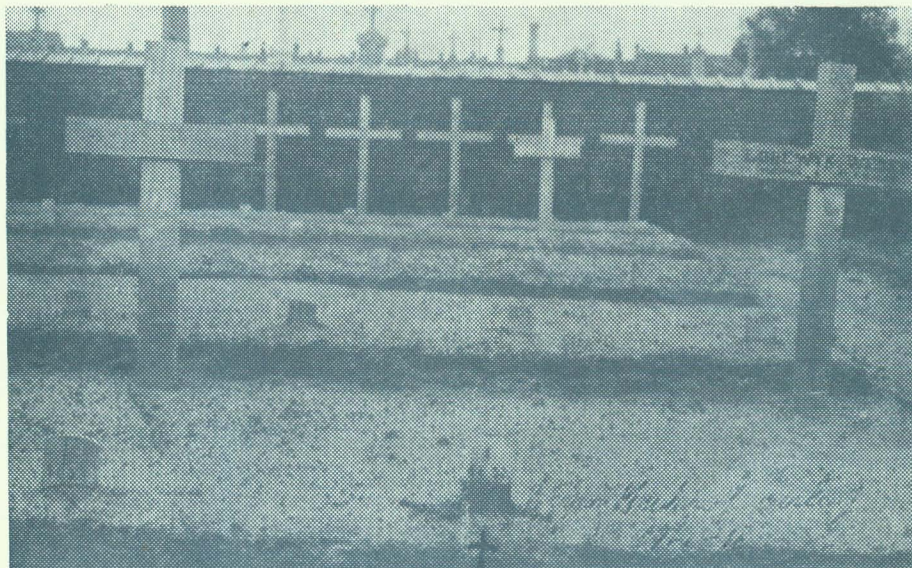

MILITAIR KERKHOF

PERSONEEL WERKZAAM OP 'T MILITAIR KERKHOF
VAN LINKS NAAR RECHTS :

1. HENRY CASIER - 2. ALOIS GHEKIERE - 3. FONS CALLEWAERT - 4. MARCEL VANDOMMELE (BOEKHOUDING)
5. ARTHUR VANDOMMELE (STEDELIJK GRAFMAKER) - 6. EUGEEN VANDOMMELE - 7. PAUL GHEKIERE

ZICHT OP 'T MILITAIR KERKHOF IN 1918 NA 'T VERTREK VAN DE DUITSERS.
IN DE ACHTERGROND DE SCHEIDINGSMUUR DIE 'T BURGERLIJK EN 'T MILITAIR
KERKHOF SCHEIDDE.

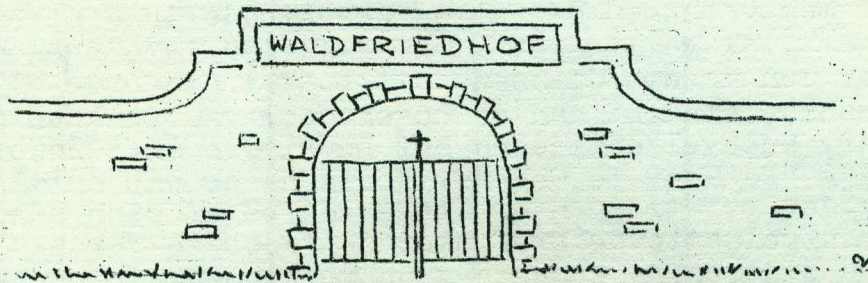
Later heeft men vernomen dat alles geschiedde in afspraak met de douane en het lijk veilig per auto te Parijs is aangekomen. Ook de vader van Joseph Classens uit Luik trotseerde alle verbod. Joseph Classens, student aan de hogeschool van Luik en soldaat-vrijwilliger, sneuvelde tijdens het bevrijdingsoffensief in 1918 nabij de wijk "De God" te Oekene. Korts na de wapenstilstand kwam zijn vader per trein naar Izegem en begaf zich naar het stadhuis. Men gelastte de grafmaker de vader te vergezellen om het lijk van zijn enige zoon te gaan verkennen. In een zinken kist werd het lijk geborgen en naar Izegem gebracht, gewikkeld in een splinternieuwe driekleurige vlag. Dagen lang bleef de kist in het dodenhuisje staan daar vader Classens geen toelating kreeg om het lijk naar Luik over te brengen. En moe van wachten gingen men over tot de ter aarde bestelling. Enige maanden later stelde de grafmaker vast dat het lijk ontvreemd was. De politie, op de hoogte gebracht, maakte proces-verbaal op. Te Luik kwam de zaak voor het gerecht. Op het tribunaal gedaagd, zegde de vader: "Mijnheren, het vaderland heeft zijn mannen opgeroepen. Ik heb mijn zoon, levend aan het vaderland gegeven, doet met mij wat ge wilt, maar dult tenminste dat ik mijn zoon, gestorven, terugneem." Bij deze fiere woorden van de beproefde vader werd de zaak als geclasseerd aanzien.

Meer en meer ontvoeringen grepen plaats tot eindelijk van hoger hand de algemene toelating gegeven werd om de gesneuvelden op staatskosten naar de geboorteplaats over te brengen.

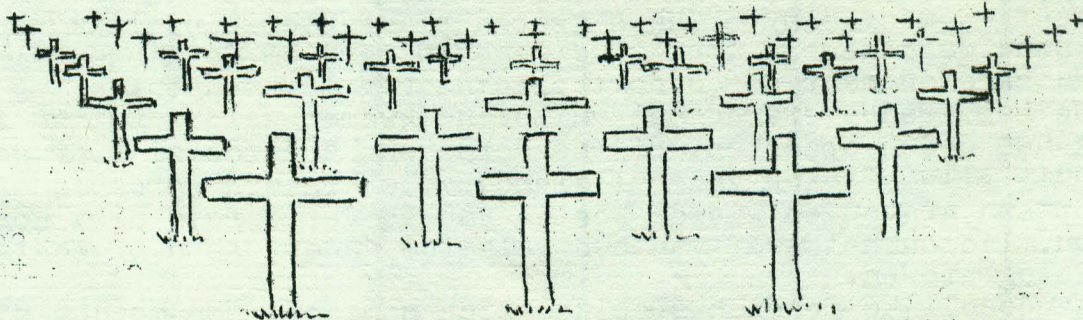
Na het vredesverdrag met Duitsland kwamen weldra Duitse families hun doden opzoeken. Bij honderde en honderde zijn er gekomen uit alle streken van Duitsland. Vele kransen werden neergelegd op hun graven en wie de kosten van de verre reis niet konden betalen, lieten het graf van hun geliefde vader, zoon of echtgenoot fotograferen.

Aandoenlijke tonelen speelden zich soms af. Een moeder uit Dantzig o.m. kwam ieder jaar naar Izegem om het graf van haar zoon Herbert Kasauw te bezoeken. En iedere dag van haar verblijf alhier kwam ze met een stoel op het kerkhof en van 's morgens tot 's avonds zat ze bij het graf van haar kind haar bijbel te lezen.

In 1926 werd het deel met witte kruisjes dat de Duitsers in 1914 op het burgerlijk kerkhof hadden aangelegd, gesupprimeerd. Naderhand besliste het Ministerie van Landsverdediging het kerkhof voor militairen te Izegem op te ruimen en de lijken over te voeren naar centrale kerkhoven. De Belgen en de Italianen bracht men over naar het gemeenzaam militair kerkhof van Houthulst; de Fransen evenals deze uit de Franse kolonies naar Machelen bij Deinze; de Engelsen en de Australier naar Harelbeke en de Amerikanen naar Waregem.

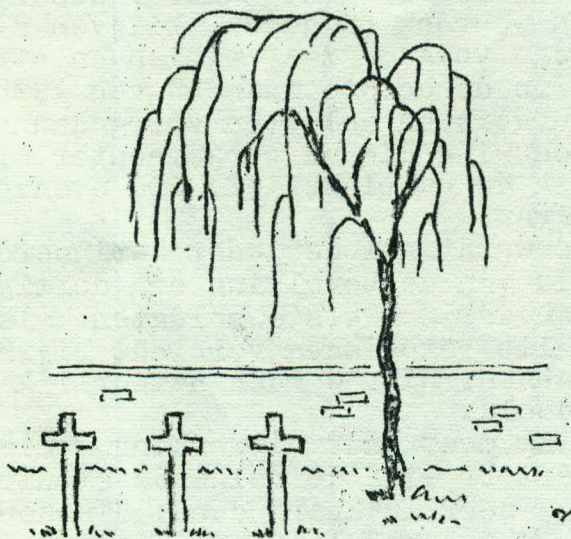
In 1930 vervoerde men alle Duitsers en Russen naar het Waldfriedhof bij Menen. Het is een der meest indrukwekkende kerkhoven van Vlaanderen, door zijn beplanting en sobere aanleg, groots, ja geniaal opgevat. Hoge populieren vormen met hun kruinen een keupel boven de graven. Tussen de boomstammen liggen de massa zwarte lagen kruisjes neergehurkt in het groene gras. Al de jaargetijden deinen over de stille doden. Het ontluikend lentegroen spreekt van verrijzenis. Het weeldrig groen gebladerte in zomertijd vertolkt het volle leven bij God. De gele herfstbladeren doen dromen van de aardse vergankelijkheid en 's winters zingen de winden als een groots koraal, een lied van eeuwig leven.

Zeer zeker, het Vaderland moet men oprecht beminnen en zijn landgenoten voorrang geven. Maar wanneer men staat op een Duits militair kerkhof, moet men de doden eerbiedigen. Ieder gesneuvelde was een mens, als wij, als ik. Het was wellicht een kind van God. Daarom moet alle vijandigheid zwijgen. Bij het overschouwen van zo een massa graven dringt onweerstaanbaar de wens naar boven: "NOOIT MEER OORLOG", hoe vertwijfelend en onwaarschijnlijk die wens ook moge blijken. De bijdrage moge eindigen met dit aangrijpend gedicht van een Vlaams dichter (Jong Dietsland, 1932 onder pseudoniem Abel, een gedicht dat een ogenblik bezinning overwaard is:

Koel in de schaduw van wat goudenregen
staan zwarte kruisjes, stil en zonder naam.
In wilde onkruid rust de vreemde karavaan...
De merel lacht - de doden gans vergeten.
Schoon is het dodenhof in 't bos verloren
- wankelende kruisjes in een wildernis van groen
diep uit der aarde zwart geheim geboren...
Zag jonge droom ooit stralender blazen?
Schoon is het dodenhof vol goudenregen,
een blijde zonnetuil waar jeugd zo rustig slaapt...
als enig rouwbeklag der merel blij gepraat:
bij schonen dood wordt sterven gans vergeten.
Onbekende broeders in der bomen eenzaamheid,
de aarde kreeg haar deel, God nam het Zijne...
Wat geeft een naam, arduin? God kent de zijnen.
Schoonst is de dood in de vergetelheid.

P. D.

KLEINE KANTEN VAN EEN GROTE OORLOG.

In afwachting dat een volgende bijdrage klaarkomt over de geschiedenis van Izegem onder wereldoorlog I laten wij hierna het relaas volgen over enkele gebeurtenissen, die wel van minder belang kunnen geacht worden, doch die er toch kunnen toe bijdragen om een beeld op te hangen van het optreden van de bezetter, de houding en de gemoedstoestand van de bevolking, enz. Dit relaas werd opgediept uit het oorlogsdagboek van Dr. Gits ofwel samengesteld aan de hand van documenten uit de oorlogsperiode, die thans nog in het Stadsarchief berusten.

LELIJKE MANIEREN WORDEN GESTRAFT.

Onze bevolking droeg de Duitsers, knuls of moffen, zoals ze spottend genoemd werden, zeker niet in het hart. Integendeel, de afkeer voor de bezetters was tijdens de oorlog 1914-18 algemeen en omzeggens zonder uitzonderingen. Dat wisten en voelden de Duitsers ook en, al beviel hun dit zeker niet, zij konden niets anders dan zich er bij neerleggen. Wanneer deze vijandigheid zich echter openbaarde in woorden of daden, blijven zij niet langer passief toezien en dan volgden maatregelen en straffen.

Er moeten zich in de eerste maanden van 1915 reeds enkele incidenten tussen burgers en soldaten voorgedaan hebben. Dit blijkt uit de waarschuwing die de burgemeester op 5 mei 1915 tot de bevolking richt in de aanplakbrief, die eveneens handelt over het doden van de duiven:

Ter zelvertijde wordt aan eenieder herinnerd, dat de Duitse militaire overheid van de bevolking een deftige houding eist bij het voorbijdragen der gekwetste soldaten, alsook bij lijkstoeten en dat zij alle betogingen verbiedt bij het voorbijtrekken van krijgsgevangenen. Hier worden natuurlijk geallieerde krijgsgevangenen bedoeld.

Deze waarschuwing moet haar uitwerking gemist hebben, want op 11 mei 1915 noteert Dr Gits de volgende stoutmoedige en, in de ogen der Duitsers, zeer laakbare daad: "Tussen de ijzerenweg en de muur van " De Posthoorn" leidt een nauw gangske naar de fabriek van de Heer Van Wtberghe en naar het Elektriekgesticht. Daar heeft men op een poortje met kalk een portret getekend, spottend voor de Duitsers. Wie heeft zich daaraan plichtig gemaakt? Wie was stout genoeg, zo dicht bij de "wachten" zich zo ver aan een grote straf bloot te stellen? Dat zullen wij waar-

schijnlijk nimmer weten."

Al wist men niet wie de dader was van dit misdrijf, toch kende men er dezelfde dag nog de gevolgen van, want in de stad hangt uit:

Stad Iseghem

B E V E L

=====

Gezien de steeds rechtmatige houding van de bevolking van Iseghem in deze laatste tijden gestoord is geweest door het plegen van zekere onbetamelijkheden zoals onder andere: het stoten van de Duitse militairen door burgers op de trottoirs, het maken met krijt op een muur van de stad van een schimptekening van de Duitse Keizer met Vlaams onderschrift;

Beveel ik:

Dat te rekenen met woensdag 12 mei tot verdere orders het politieuer voor de burgerlijke bevolking zal beginnen om 7 uur 's avonds Duitse tijd.

Alwie na 7 uur 's avonds nog buiten zijn woning zal bevonden worden, zal gestraft worden.

v. Haniel
Oberstleutenant & Ortskommandant.

Des anderendaags geeft Dr Gits ons het volgend beeld van de reacties van onze bevolking: "t Is zes ure 's avonds. Alle mensen zijn thuis. Nieuwsgierig staan ze aan hun voordeur om te zien wat er gaat gebeuren. "Vensters toe" roept een kluchtigaard, en alle grote en kleine mensen slaan hand aan 't werk en steken de watervensers dicht. De klaroen schalt voor het politieuer en allen, schaterlachende, trekken hun huizen binnen en beginnen de boete".

Dat het Duitse bevel spreekt van "7 uur" en Dr. Gits van "6 uur" moet ons niet verbazen. De Duitsers hadden hier hun tijdregeling ingevoerd, doch onze mensen konden dit moeilijk aanvaar-

den en maakten de gehele oorlog door onderscheid tussen Duitse tijd en Belgische tijd.

Hoelang deze "boete" geduurd heeft, kunnen wij uit de aantekeningen van Dr. Gits niet nauwkeurig opmaken, doch het blijkt waarschijnlijk dat zij reeds na een week ten einde was, want op 18 mei schrijft hij: "Heden heeft in de Kommandantur een onderzoek plaats over het tekenen van het portret van de Duitse Keizer in 't gangskan dat nevens de Posthoorn ligt. Uit gehoorde getuigenissen zou blijken, dat deze tekening niet door burgers werd gemaakt".

Met deze eerste straf schijnen de Izegemnaren nog niet tot inkeer gebracht, want twee en een halve maand later, namelijk op 1 augustus 1915, hangt aangeplakt:

B E V E L

Daar zekere inwoners der stad Izegem zich herhaaldelijk aan buitensporigheden hebben plichtig gemaakt, zo bijvoorbeeld aanrandingen, uitscheldingen en belastingen tegen de Belgen, die arbeiden voor de Duitse Krijgsoverheden, alsook het bespotten van patrouillen en posten, en het niet navolgen van de bevelen door dezen gegeven, in het belang van de openbare orde en de veiligheid;

Zo bevind ik mij genoodzaakt te bevelen:

Van morgen af 2 oogst is het politieuroor voor de burgerlijke bevolking der stad Iseghem vastgesteld op 8 uur 's avonds (Duitse tijd).

De overtreders zullen gestraft worden.

v. Haniel
Oberstleutenant & Kommandant.
Iseghem, 1 oogst 1915

Uit schrik zal het grootste deel van de bevolking dit bevel wel stipt nagekomen zijn. Toch moet er hier en daar in het ge-
buurte nog een vlug over en weer gelopen zijn, of uit deur- en
vensteropeningen naar elkaar geroepen, want twee dagen later
wordt dit bevel aangevuld met het volgende bericht:

Aan de Bevolking
Belangrijk Bericht

Er wordt kennis gegeven, dat om acht uur des avonds (Duitse tijd) de deuren en vensters moeten gesloten zijn.

De overtreders zullen gestraft worden.

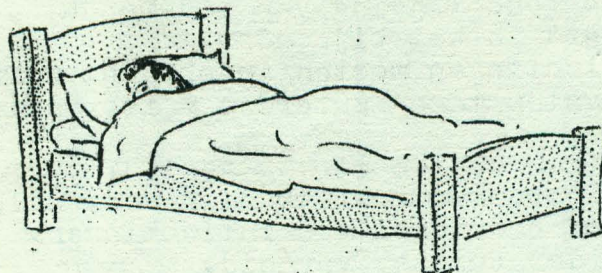
Iseghem, 3 oogst 1915

En Dr. Gits merkt hierbij aan: "De Duitse klaroen, die kwart vóór zeven de mensen verwittigd dat zij naar huis moeten gaan, slaat deze avond een heel nieuw vooizeken aan."

We zijn echter in volle zomer en de boeren zijn volop aan 't inhalen van de oogst. Daarom wordt voor hen de volgende maatregel getroffen, en op 6 augustus hangt aan het stadhuis te lezen:

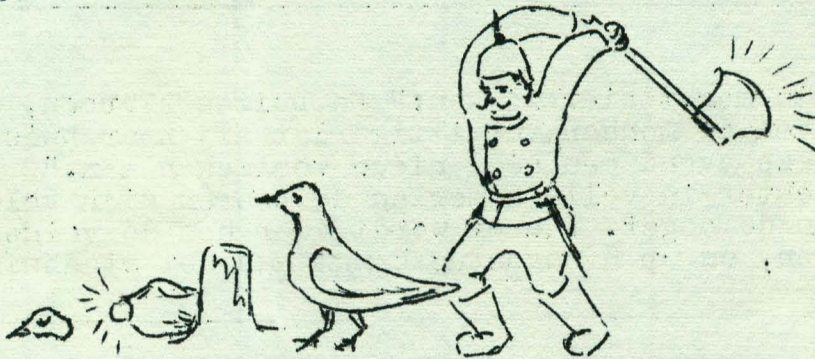
De landanaren hebben de toelating op hunne velden te arbeiden tot 9 uur 's avonds (Duitse tijd). Alle verkeer binnen de stad en binnen de estaminets moet ophouden om 8 uur 's avonds (Duitse tijd).

Ditmaal duurde de boete heel wat langer, want pas op 18 augustus kan Dr. Gits schrijven: "Onze straffe is ingetrokken. Van deze avond te beginnen mogen wij wederom tot 9 uur uitblijven. Dit nieuws wordt door onze bevolking met weinig geestdrift vernomen. Het volk wordt waarlijk aan alles onverschillig. En velen zeggen luidop: "We waren het al gewoon vroeg thuis te zijn, zij mochten dat voor de duur van de oorlog zo laten"".

DE DUIVEN MOETEN DE KOP AF.

Onze duivenmelkers waren reeds een eerste maal verontrust geworden in de eerste dagen van de Duitse bezetting, toen op 4 november 1914 alle reisduiven moesten ingeleverd worden in het oud goederenmagazijn van het station, dat thans verdwenen is en vervangen door het Telegraaf- en Telefoonkantoor. Vier weken later, op 30.II.1914, mochten zij terug afgehaald worden en dank zij de inspanningen van Meester Loontjens, aan wie de verzorging van de ingeleverde duiven was toevertrouwd, waren er slechts enkele omgekomen, dit tot grote voldoening van onze duivenliefhebbers.

Deze meenden nu voor de rest van de oorlog hun vogels ongestoord te mogen behouden, temeer dat zij in de eerstvolgende 2 maanden niet meer lastig gevallen werden. Er kwamen echter redenen tot ongerustheid toen het stadsbestuur op 2 februari 1915 het volgend bevel bekend maakte:

DRINGEND BEVEL.

Er wordt de bevolking bekend gemaakt, dat er onmiddellijk op het Politiekommissariaat schriftelijk moet mededeling gegeven worden:

1. Van de aanduiding der huizen of lokalen waar duivenhokken ingericht zijn.
2. De naam, voornaam, juist adres van al de-zen, die duiven in hun bezit hebben.
3. Het juiste getal duiven, door iederen bezitter gehouden.
4. De beschrijving van iedere duif, van allen aard in het bijzonder.

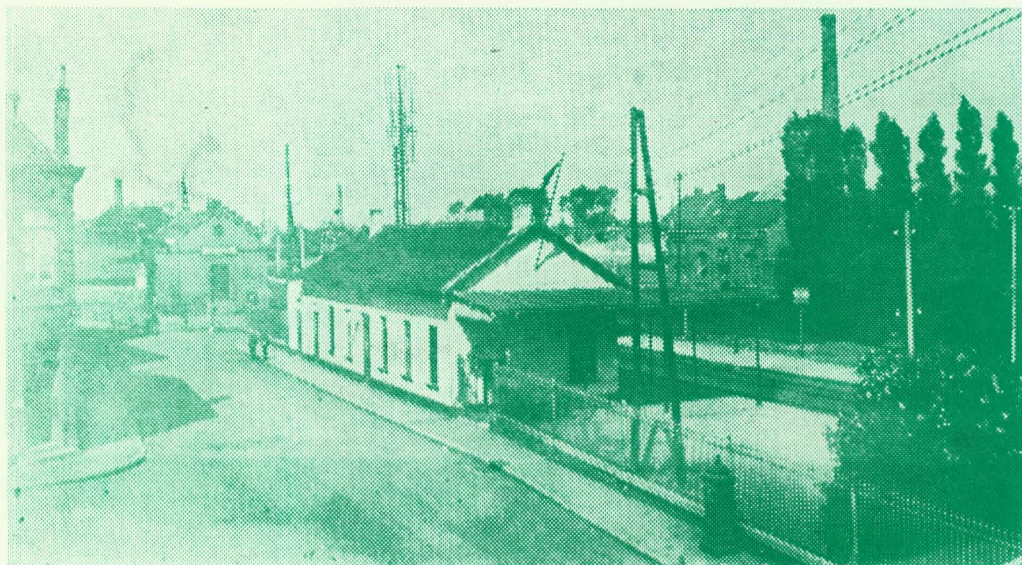
Deze inlichtingen moeten ingebracht worden ten allerlangsten tegen zaterdag 6 februari om 5 ure namiddag.

De nalatigen zullen streng gestraft worden en de stad zal verantwoordelijk zijn voor alle onnauwkeurige of bedriegelijke inlichtingen.

Op bevel der Duitse Overheid.

De Burgemeester: Eug. Carpentier.

IZEGEM IN WERELDOORLOG I

OUD STATION VAN IZEGEM

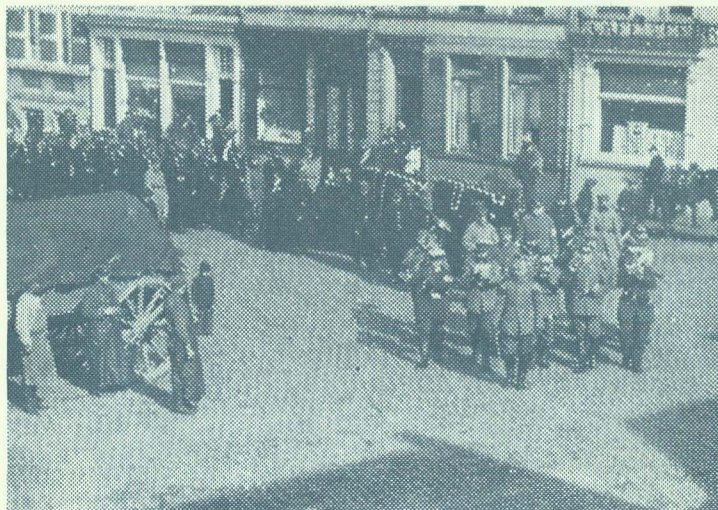
MET RECHTS DE OUDE ELEKTRICITEITSCENTRALE EN LINKS
HET GOEDERENSTATION WAAR ONDER WERELDOORLOG I
EEN TIJDLANG DE DUIVEN WERDEN ONDERGEBRACHT.

IZEGEM IN WERELDOORLOG I

KLOOSTER VAN DE EE. PP. KAPUCIJNEN OMVORMD IN «KRIEGSLAZARET». DE RODE-KRUISVLAG WAPPERT BOVEN DE INGANG EN... WE ZIEN NOG DE HUIZEN IN DE KREKELMOTESTRAAT.

DUITSE BEGRAFENIS OP DE GROTE MARKT.

De gedane aangiften werden door de Duitsers gecontroleerd, want op 12.2.1915 schrijft Dr. Gits: " De duivenliefhebbers hebben toch wel miserie met hun lieve diertjes. Over enige dagen moesten zij aangeven hoeveel duiven zij bezaten, welke ringen zij dreegen, welk het kleur was van hun pluimen, of het een duiver of een duivin was. Slechte zaken voor de duivenliefhebbers die niet aan de gevraagde inlichtingen hebben beantwoord. Duitse soldaten gaan van duivekot tot duivekot en eisen het bewijs dat alles juist en echt is".

Een maand later is er weer nieuws voor de duivenkwekers. Op 8 maart komt de volgende:

BEKENDMAKING.

Door de Duitse overheid wordt aan de belanghebbende bekend gemaakt:

- 1° De duivenbezitters moeten alle veranderingen in min of meer onmiddellijk en schriftelijk aan de Kommandantut aangeven.
- 2° De jonge duivers, die vier weken oud zijn, moeten ook aangegeven worden.
- 3° Van de duiven die geslacht worden, moeten de ringen en de poten als bewijs bewaard worden. Dit om die te vertonen op het eerste verzoek van de toezichters.

Iseghem, 8 maart 1915.

Op bevel:
De Burgemeester,
Eug. Carpentier.

Al was er een strenge controle, toch waren de duiven er nog en dat was voor onze mensen toch het voornaamste. Ze zouden achter nog moeten leren - tot hun eigen schade - dat een bevel tot "aangifte" bij de Duitsers bijna altijd gevolgd wordt, op kortere of latere termijn, door een bevel tot "inlevering". Zo kwam dan ook, als een donderslag in een heldere zomerhemel, op 5 mei 1915 het volgende bericht, uitgaande van het Opperkommando van het Etappengebied:

KENNISGEVING.

Sedert langere tijd heeft het vermoeden bestaan, dat de reisduiven gebruikt worden om communicatiedienst tussen Oostende en Nieuwpoort te doen, en nu is het op 1 mei gelukt nabij Middelkerke een reisduif neer te schieten, vliegende van Oostende naar Nieuwpoort en draagster van belangrijke mededelingen betreffende de toestand van het Duitse leger. De melding die zij overbracht kwam uit Oostende.

Tegen de 6 mei van dit jaar, 8 uur 's avonds (Duitse tijd) moeten alle duiven van welk soort ook in het ganse grondgebied van het 4de leger gedood worden.

Alle vervoer van levende duiven is verboden. De gemeente-overheid is persoonlijk verantwoordelijk voor de allerstrengste naleving van deze maatregel.

Het wordt ten strengste bestraft:

- 1° Iedereen bij wie of op wiens grond, na de vastgestelde datum, nog een levende duif gevonden wordt.
- 2° Wie van het bestaan van levende duiven kennis heeft en hiervan niet onmiddellijk aan het betrokken gemeentebestuur of aan de dichtst bijgelegen Duitse overheid kennis geeft.
- 3° Iedere gemeente-overheid of allen die verplicht zijn zulks te melden en niet onmiddellijk de Duitse overheid waarschuwen.
- 4° Wedereen die een bij hem toegekomen duif niet onmiddellijk aan de dichtst bijgelegen Duitse overheid overlevert.

Bovendien zal de ganse gemeente, in welks grondgebied in de toekomst een levende duif gevonden wordt, rekenschap schuldig zijn of gestraft worden.

Thielt, 3.5.1915.

De Opperbevelhebber.

20 Vanwege het stadsbestuur werden nog voetstappen gedaan om deze verordeningen enigzins te milderen, doch deze laatste poging bleef zonder gevolg en nog dezelfde dag, dus eveneens op 5 mei, kwam de volgende waarschuwing vanwege het Stadsbestuur:

Stad Iseghem.Waarschuwing.

Er wordt de bevolking bekend gemaakt, dat alle voetstappen gedaan om het intrekken te bekomen van het bevel aangaande het doden der duiven, nutteloos geweest zijn.

Diensvolgens aanziet het de Burgemeester als een ware plicht al de bezitters van 't is gelijk welke duiven aan te wakkeren zich onmiddellijk aan het gegeven bevel te onderwerpen, omdat alle nalatigheid voor de overtreder en de ganse gemeente de gevaarlijkste gevolgen zal hebben.....

Iseghem, de 5 mei 1915

De Burgemeester,
Eug. Carpentier.

Aan die voetstappen vanwege het Stadsbestuur werd door een deel van de bevolking wel wat getwijfeld, naar ons oordeel echter ten onrechte, want bij de Duitsers was bevel... bevel, en voetstappen van burgerlijke overheden brachten hierin zelden verandering. In dit verband schrijft Dr. Gits de volgende dag: "Men hoort van niets anders spreken dan van duiven. De misnoegdheid onder het volk is schrikkelijk groot. Men beschuldigt de stadsverheid niets gedaan te hebben om die wrede maatregel te doen intrekken. Om 10 uur 's morgens, zegt men, was men nog aan 't uitplakken dat de duiven moesten gedood worden en om 5 uur 's namiddags hing reeds te lezen dat alle pogingen aangewend om de duiven te mogen behouden, mislukt waren. Welke voetstappen heeft men in zulke korte tijd al veel kunnen aanwenden? 's Namiddags te 5 uur vliegt het nieuws door de stad, dat men de toelating bekomen heeft voor twintig liefhebbers enige duiven in leven te houden, op voorwaarde dat die opgesloten worden in het statiegebouw. 's Avonds te 7 uur, noodlottige stonde, weigeren veel liefhebbers hun duiven te doden. We zullen nog wat de omstandigheden afwachten, zeggen zij; anderen, de benauwdsten, voeren snikkende het wreed bevel uit."

's Anderendaags herhaalt Dr. Gits dat aan twintig duivenliefhebbers de toelating verleend werd een aantal duiven in leven te houden, maar zeventien liefhebbers hebben geweigerd. "Hunne duiven werden den kop afgedaan". Tenslotte schrijft hij nog de volgende dag: "De misnoegdheid der duivenliefhebbers is nog verre van bedaard. Integendeel, zij is nog aangegroeid, daar men thans verneemt dat op naburige gemeenten, tengevolge van menigvuldige pogingen, men de duiven mag in leven houden". Deze kritiek zal

wel ongegrond geweest zijn, daar het hier een maatregel betrof die gold voor het gehele Etappengebied. De uitvoering kan hier en daar een paar dagen uitgesteld geweest zijn, maar tenslotte hebben alle duiven van de streek hun reistalenten met de dood moeten bekopen.

Toch waren er nog liefhebbers die, spijs alle verordeningen, het er op waagden hun duiven of toch enkele ervan te behouden. Dat was ook het geval met een drietal Izegemmers, die voor dit waagstuk streng gestraft werden. Op 21 maart 1916 werd de volgende uitspraak van het Veldgerecht medegedeeld:

BEKENDMAKING.

Volgens bestatigd oordeel van het Veldgerecht, in datum van 13 maart 1916, worden bestraft:

- 1° Voor het dragen van verboden wapens en verzuiming van de kontroledienst: Leon Seynaeve, zes maanden en veertien dagen gevangenis.
- 2° Wegens achterhouding van duiven:
 - Gustaf Coucke, schoenmaker te Izegem, 1 jaar gevang.
 - Camiel Coucke, schoenmaker te Izegem, zes maanden gevang.
 - Constant Verledens, schoenmaker te Izegem, 15 maanden gevang.

Het Gerecht der Ortskommandantur,
v. Natzner
Oberstleutnant.

Iseghem, de 19 maart 1916.

Anderen hebben meer geluk gehad en konden, spijs alle aanklachten en opzoekingen een paar duiven behouden, en dit tot het einde van de oorlog.

WIE ZAL DAT BETALEN?

Op 27 januari 1917 werd ter gelegenheid van de geboortedag van Z/M. de Keizer een feestmaal ingericht voor een alhier ingekwartierde eenheid. Dit feestmaal had plaats in het Soldatenheim, dat gevestigd was in de zaal Flandria op de Melkmarkt.

Om deze inrichting mogelijk te maken moest het Stadsbestuur bij wijze van lening, leveren:

- tafelgerei: 100 kleine teljoren, 100 soepteljoren, 200 platte teljoren, 122 soeplepels, 100 dessertlepels, 200 vorken, 200 messen; 100 wijnglazen, 100 champagneglazen, 12 vleesschotels, 12 aardappelschotels, 100 koffiekopjes met schoteltjes, 11 peper- en zoutstelsels, 10 sauskommen en 12 groentenschotels, totaal: 1479 stuks.

- tafellinnen: 100 servetten, 24 tafeldwalen, 60 handdoeken.

Toen echter "daags na de maaltijd" de geleende voorwerpen aan het Stadsbestuur terugbezorgd werden, bleek het volgende te ontbreken: 489 stuks tafelgerei (van de 1479 geleverde stuks), 36 servetten en 59 handdoeken. Zo was er o.m. van 100 dessertlepels geen enkele overgebleven, van de 200 messen waren er 137 verdwenen en de 11 peper- en zoutstelsels waren alle in de smaak van de gebruikers gevallen.

Twee dagen later, op 30.1.1917, diende de Stadsadministratie de rekening in bij de Ortskommandantur. Daarin werd gevraagd:

- voor huur van het tafelgerei en het tafellinnen:

1479 stuks aan 0.07 fr	103.53 fr
100 servetten aan 0.30 fr	30.00
24 tafeldwalen aan 1.00 fr	24.00
60 handdoeken aan 0.20 fr	12.00

- voor de gebroken of niet teruggegeven voorwerpen:

10 kleine teljoren aan 0.55 fr	5.50
15 soeplepels aan 0.70 fr	10.50
74 teljoren aan 0.70 fr	51.80
56 lepels aan 0.45 fr	25.20
100 dessertlepels aan 0.30 fr	30.00
41 vorken aan 0.55 fr	22.55
137 messen aan 0.90 fr	123.30
12 tafeldwalen aan 13.00 fr	156.00
13 wijnglazen aan 1.30 fr	16.90
7 champagneglazen aan 1.60 fr	11.20
1 aardappelschotel aan 4.50 fr	4.50
10 koffiekopjes aan 0.55 fr	5.50
5 schoteltjes aan 0.55 fr	2.75
11 peper- en zoutstelsels aan 1.50 fr	16.50
36 servetten aan 2.25 fr	81.00
59 handdoeken aan 1.60 fr	94.40

Totaal

827.13 fr.

Wie dacht, dat alles zo maar onmiddellijk zou betaald worden, had zonder de waard - in dit geval de Ortskommandantur - gerekend. Deze laat niets van zich afweten en ruim twee maand later, n.l. op 6 maart 1917, ziet het Stadsbestuur zich verplicht aan de Ortskommandantur te schrijven:

" Daar de belanghebbenden, die bovengemeld materiaal door de stad in lening hebben moeten geven, het gemeentebestuur gedurig lastig vallen om betaling van de schadevergoeding, verzoeken wij eerbiedig Uwe tussenkomst, Heer Ortskommandant, om het bedrag der voormelde rekening zo haast mogelijk te kunnen ontvangen".

Ditmaal kwam de reactie van de Ortskommandantur vlugger, doch niet in de zin zoals ons Stadsbestuur dit zal verwacht hebben. Op 8 maart kreeg het zijn schrijven terug met de volgende opmerking vanwege de Duitsers: "De prijzen, die door de leveranciers van het tafelgerei opgegeven werden, zijn veel te hoog gesteld. Glazen, teljoren, couverts, enz. waren voor het grootste deel reeds lang in gebruik. De leveranciers moeten verzocht worden de prijzen gevoelig te verminderen en hun rekeningen in te dienen bij de gemeente, die ze samen met een nieuwe verzamelstaat bij de Ortskommandantur zal indienen tegen 20 dezer".

Hierop werd door het Stadsbestuur een nieuwe staat opgemaakt met ietwat lager gestelde prijzen. De huurprijs van de 1479 stuks tafelgerei werd teruggebracht van 0.07 fr op 0.05 fr per stuk, deze van de servetten op 0.25 fr in plaats van 0.30 fr vroeger, en voor de handdoeken werd 0.15 fr gevraagd tegen 0.20 fr vroeger. Voor de gebroken of verdwenen voorwerpen werd de prijs eveneens lager gesteld, zo o.m. voor de 137 messen, die eerst gerekend werden tegen 0.90 fr het stuk en nu gesplitst werden in 3 soorten: 33 aan 0.60 fr, 80 aan 0.45 fr en 24 aan 0.55 frank. De peper- en zoutstelsels, die vroeger 1.50 fr kostten, werden nu geschat op 1.00 fr en de servetten daalden van 2.25 fr op 1.50 fr. Dit om maar enkele voorbeelden te geven. Aldus bekamen men een nieuw totaal van 671.45 fr tegen 827.13 fr op de eerste rekening

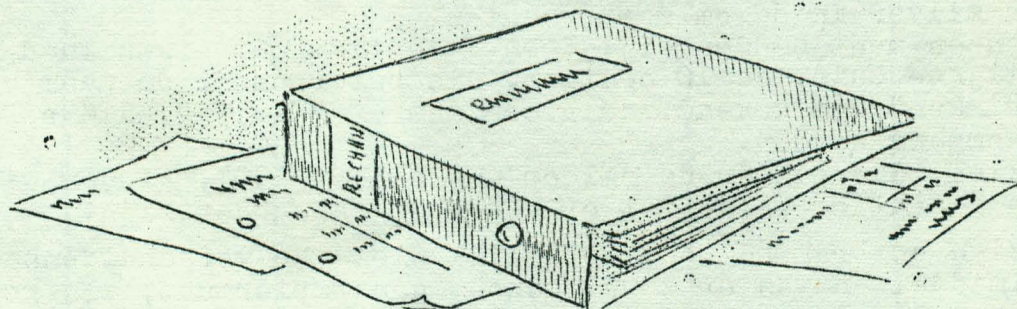

Op 12.3.1917 werd deze nieuwe rekening ingediend, samen met de afzonderlijke aangiften van de benadeligde eigenaars. Nog dezelfde dag kwam het antwoord van de Ortskommandantur:

" Na hertelling van de rekeningen is het juiste bedrag niet 671.45 fr doch wel 671.33 fr. Daarvan valt ten laste van het betrokken regiment het deel van de rekening betreffende de verloren en gebroken voorwerpen, nl. 539,38 frank. De rest van de rekening, 131,95 fr voor het lenen en gebruiken van voorwerpen, moet als kwartierplicht (Quartierleistungspflicht) van de gemeente beschouwd worden, aangezien het betrokken regiment met de regimentsstaf op dit ogenblik alhier in kwartier lag. Het bedrag van 539.38 fr wordt door de Ortskommandantur van het betrokken regiment teruggevordred". "

Hiermede kon het Stadsbestuur het voorlopig stellen. Van een betaling, althans vanwege het "betrokken" regiment, zal waarschijnlijk nooit iets in huis gekomen zijn. Twee maand later op 12 mei 1917, vraagt het Stadsbestuur nogmaals om betaling en nog twee maand later, op 18.7.1917, wordt een rappel gezonden. Van eventuele antwoorden vanwege de Ortskommandantur is echter in het stadsarchief geen spoor te ontdekken. Misschien is er wel nooit een antwoord gekomen, en ook geen geld!

Dat zal wel het waarschijnlijkste zijn.....

NOODGELD TE IZEGEM

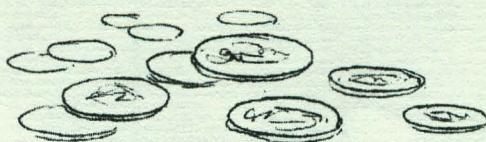
IN DE EERSTE WERELDOORLOG.

Het is niet gemakkelijk een artikel over "geld" te schrijven dat in feite nooit officieel geld geweest is, maar toch gangbare en courante omloopmunt was, tussen de jaren 1914 tot en met het volledig vervallen verklaren van dit geld in 1920.

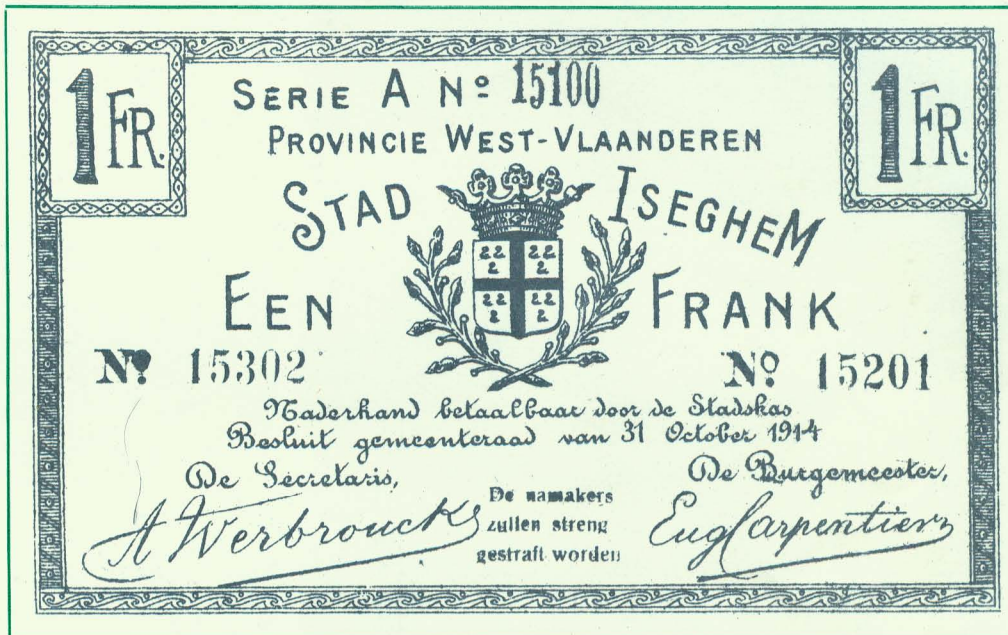
Vóór dat de eerste wereldoorlog uitbrak, kenden wij in omloop hier ter stede, naast bankbiljetten, die de gewone man bijna nooit in handen kreeg, omdat het steeds te grote bedragen waren en geld toen nog werkelijk waarde bezat, omdat het op de goudbasis was berekend, het vele verschillende zogenaamde "horde munt", die de bevolking van onze stad, dagelijks in haar doen en laten gebruikte en dat was:

- 1) Aan gouden munt, 20 frank van België, maar gezien ook de Latijnse Unie toeliet van zowel franse-italiaanse-zwitserse-griekse munt te aanvaarden, waren hier in de omloop stukken van 50-40 - 20 en 10 frank aan goud, 5 frank van goud bestond ook maar was zeer zeldzaam in de omloop.
- 2) Van de zilveren muntstukken kenden wij: van eigen Belgische uitgifte 5 fr - 2 fr en 1 fr en de 50 centiem, naast deze van de Latijnse Unie, die ook nog aan verscheidenheid 20 centiem en 25 centiem in zilver in de omloop brachten.
- 3) Aan bronzen munt hadden wij: 2 en 1 centiem uit eigen land en van de Latijnse Unie, de 10 centiem, die beter onder de naam van "Zwarten Dikken" was gekend, de 5 centiem of "Kluite", die ook zeer veel omgang kenden.
- 4) Aan nikkel, die pas in de omloop was sedert 1907, kenden wij 25 - 10 en 5 centiem welke tot op heden nog gangbaar zijn.

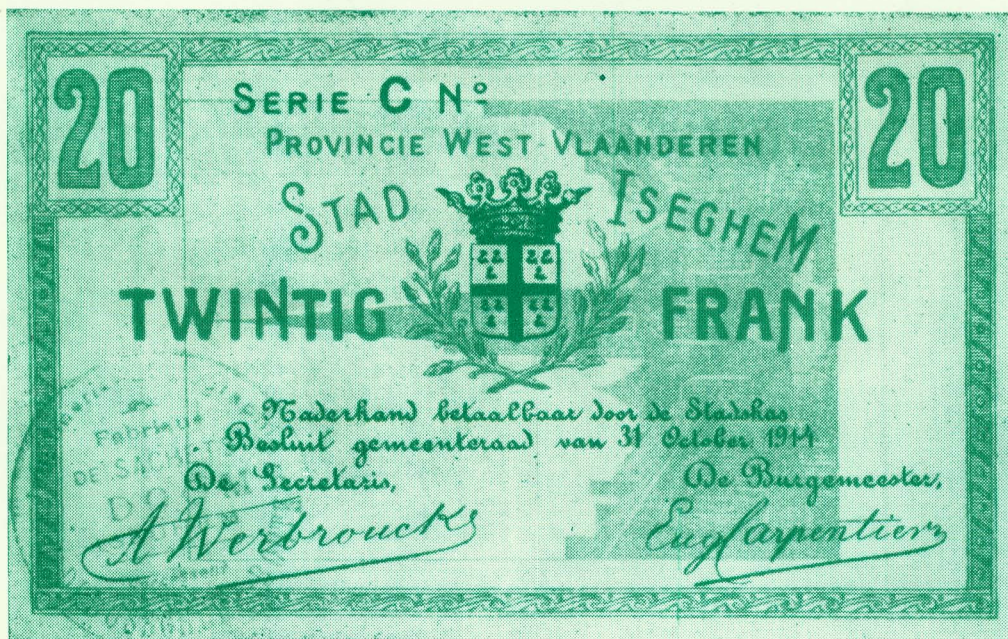
Zo gezien ontbrak het ons werkelijk niet aan verscheidenheid van betaalmiddel en was er zowel genoeg aan papiermunt, als goud, zilver, brons en nikkel om iedere betaling te kunnen rechtvaardigen.

IZEGEMS NOODGELD IN WERELDOORLOG I

« KASBON » UITGIFTE REEKS 31 OKTOBER 1914, WAARDE 1 FRANK

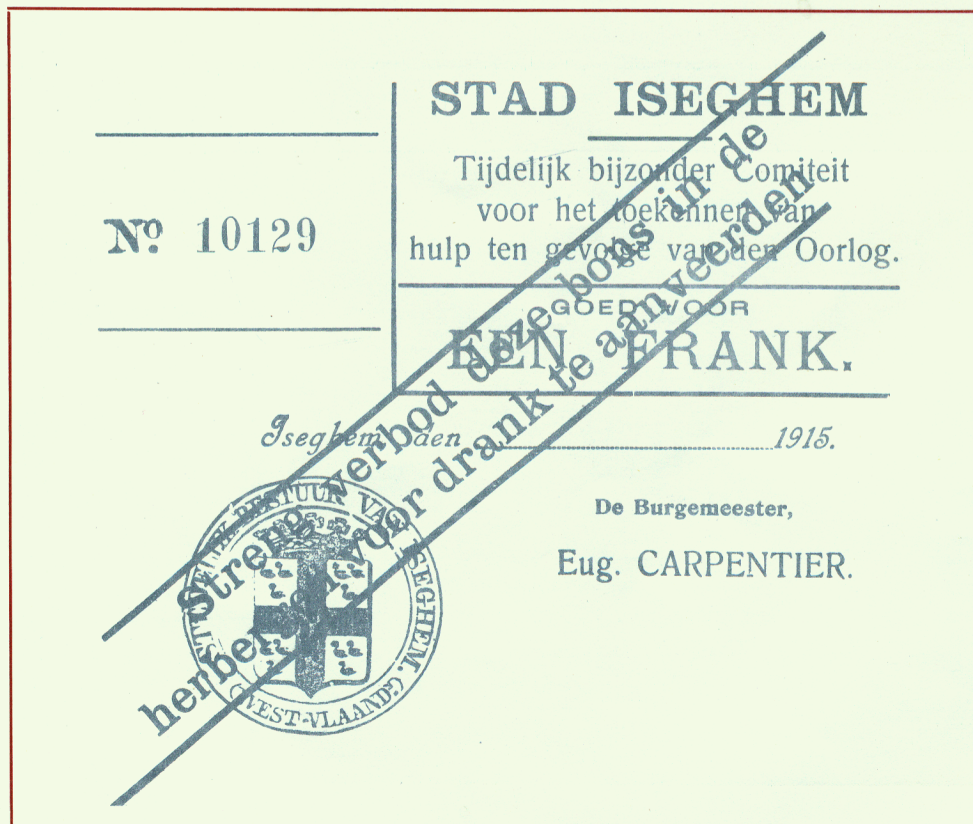

BANKBILJET TER WAARDE VAN 20 FRANK
SERIE 31 OKTOBER 1914 MET ZICHT VAN DE SINT TILLOKERK

IZEGEMS NOODGELD IN WERELDOORLOG I

BILJET TER WAARDE VAN 1.25 FRANK OF 1 DUITSE MARK VOOR AANKOOP VAN LEVENSMIDDELEN AFKOMSTIG VAN HET AMERIKAANS HULPFONDS

1 FRANK VAN DE UITGIFTE 1915 MET DE SPECIALE VERMELDING IN RODE OPDRUK «STRENG VERBOD DEZE BONS IN DE HERBERGEN VOOR DRANK TE AANVEERDEN»

Met het uitbreken van de oorlog, was er een verschijnsel waar te nemen, die aanleiding gaf van: vlucht van kapitaal naar het buitenland; stopzetting van betalingen op grote schaal; wegbergen van alle gouden en zilveren munten en zo toonden zich de eerste tekens van gebrek aan betalingsmiddelen, welke nog wederom verhoogd was, met het gebrek aan ontvangsten van bonen, gezien vele mannen, huisvaders en kostwinners onder de wapens waren geroepen.

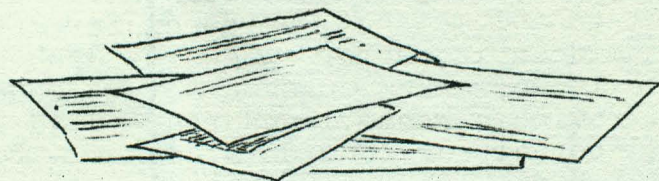
Het feit in acht genomen dat meerdere gezinnen zonder inkomen waren, deed het bestuur der Stad Izegem overgaan om in de gemeenteraad van 31 oktober 1914 te besluiten: VAN HET UITSCHRIJVEN VAN EEN LENING WELKE HET ZOU MOGELIJK MAKEN, UITGEVEN VAN EIGEN STADSGELD, ONDER WAARBORG, OM NADERHAND TE WORDEN OMGEWISSELD TEGEN OFFICIELE MUNT, WANNEER AAN DEZE NOODTOESTAND ZOU ZIJN EEN EINDE GESTELD.

Het is dit stedelijk geld, dat ik nu wil beschrijven: Voor de verzorging van de druk stonden in: de Heren Jacques Debusschere en Alois Strobbe, beiden drukkers ter stede. De uitgaven van de persen van de Heer J. Debusschere zijn uitgevoerd in steendruk, en de ontwerpen en gravuren zijn van de hand van de Heer Edmond Doeselaere, een graveur van brugse oorsprong daar werkzaam; deze welke van de Drukkerij A. Strobbe herkomstig zijn, werden typographisch uitgevoerd.

De totale oplage van het in omloop gebrachte geld voor de tijd tussen 1914 en 1919 moet omstreeks 400.000 frank bedragen hebben, het juiste getal is niet terug te vinden en de biljetten welke na verkoop werden omgewisseld, werden door toedoen van het Stadsbestuur en door de stadsontvanger, Heer F. Kerckhof vernietigd door verbranding.

Stip ik nog aan dat er zelfs eens uit de stadskas een diefstal heeft plaats gehad, waarvoor de dader werd bestraft, door de duitse overheid, met overbrenging naar de strafkolonie van Sedan.

Komen wij nu tot het beschrijven van de bankbiljetten, waarvan ik hoop, hoe eenvoudig ook, dat ze U een beeld van dit geld mogen geven.

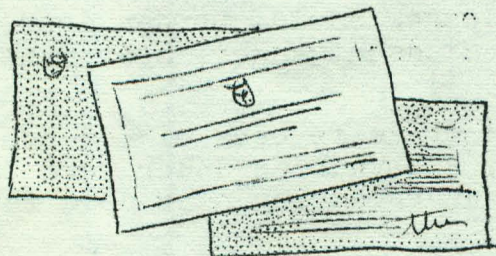
100 FRANK. Formaat 15 op 10 centimeter, uitgevoerd in steendruk. In ornamentenkader waarin is vervat aan de bovenzijde het ongekroond stadswapen in ovale vorm, aan de zijkanten 100 frank

en onderaan in een cirkel 1917, het geheel is eenkleurig blauw en wij lezen volgende tekst: Stad Iseghem, Provincie West-Vlaanderen, Honderd Frank, 100 Fr., Strenge straffen bedreigen de namakers, De Secretaris, A. Werbrouck, Door de gemeentekas uitbetaalbaar, De Burgemeester, Eug. Carpentier.

De keerzijde vertoont in éénkleurige bruine druk: Jonge vrouw met lauwertakken in de haartooi en palmtak in de linkerhand, die met opgeheven rechterarm een aan de horizon opdagend schip aanschouwt, dat juist in het midden geplaatst is van een vijfstralige opkomende zon, een eenvoudig kader omsluit zij en onderkant en in beide onderhoeken is de waarde 100 Frank aangeduid, met het volgnummer in de onderste kader aangebracht, in rode druk, hier N° 0117, ook het hier aangebrachte bericht zegt: Bericht. Deze kasbon is enkel van weerde binnen het grondgebied der Stad Iseghem en moet als geld door de bevolking aanveerd worden. Hij zal naderhand door de stadskas uitgewisseld worden. Iedere kasbon draagt het eigenhandig handtekening van den Burgemeester en de gemeentestempel.

Zoals het bericht zegt is deze "Kasbon" want zo was de benaming dat de bevolking aan dit geld gaf, door de Burgemeester eigenhandig ondertekend en van de stadszegel voorzien.

Bemerk dat in het bericht een fout voorkomt, namelijk leest U "HANDTEEKEND", DUS EEN D OP HET EINDE TE VEEL, maar..... dat was opzettelijk aangebracht om door de stadsontvanger een onmiddellijke controle te kunnen hebben op de binnenkomende biljetten en zo IEDERE VERVALSING TEGEN TE GAAN.

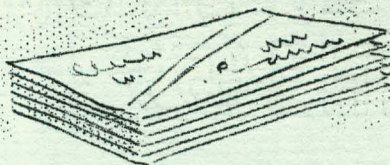

Tweede in de reeks is een biljet met 20 FRANK waarde:

Het formaat is hier 135 op 85 mm. - In okergele fond een zicht van de Kananale Sint Tillokerk, vanuit de St Hiloniusstraat gezien, een purperkleurige kader uit twee verschillende motieven gevormd, omsluit het geheel met het waarde cijfer 20 in beide bovenhoeken, in het midden in purper en zwarte druk het gekroond stadswapen door twee lauwertakken omgeven met volgende tekst: Serie.....N°.....Provincie West-Vlaanderen - Stad Iseghem - 20 frank - Naderhand betaalbaar door de stadskas - Besluit gemeenteraad van 31 october 1914 - De Secretaris (getekend) A. Werbrouck - De Burgemeester (getekend) Eug. Carpentier.

Op keerzijde in zwarte druk: door lijnkader omgeven en met in linkeronderhoek de zegel der stad, volgende tekst: Bericht: deze kasbon is enkel van weerde binnen het grondgebied der stad

Iseghem en moet als wisselgeld door de bevolking aanveerd worden. Hij zal naderhand door de stadskas uitgewisseld worden. De Burgemeester Eug. Carpentier. De namakers zullen streng gestraft worden. - Iseghem-steendruk H. De Busschere-Bonte.

En in dergelijke zin volgen uitgiften ter waarde van 5 FRANK, 1 FRANK EN 50 CENTIEM, allen door kleur en formaat gemakkelijk te onderscheiden, naar gelang de verscheidenheid van uitgifte.

Zéér typisch is de uitgave van 1 frank van het jaar 1915, formaat 14x11 cm; waar een rode opdruk schuin aangebracht de aandacht trekt met volgende tekst: Streng verbod deze bons in de herbergen voor drank te aanveerden. Of hadden onze vroegere burger-vaderen al zo een slechte mening over de stadsbevolking of waren ze wel juist in hun overtuiging dat moeten de personen die dit tijdperk meemaakten zelf beoordelen.

Op 1 november 1917 drukte de Heer A. Strobbe een 5000 biljetten ter waarde van 1.25 fr. welke enkel diende om waren in den "amerikaanse winkel" te kopen, dit biljet is het enigste welke ik ken door de voorzitter van het Hulp- en Voedingscomiteit de Heer R. Holvoet ondertekend, dat het nu precies een voor 1 opvallende waarde van 1.25 fr moet zijn, was in die tijd geen bezwaar, gezien de bezettende overheid de duitse mark had vastgesteld met een koers van 1.25 frank tegen 1 frank.

Onze stad, rijk aan een uitgifte van 20 noodgeldbiljetten in waarde en kleurvariaties verschillend, is een der merkwaardigste en gezochtste reeksen in dit geld voor verzamelaars van deze biljetten, maar voor iedere Izegemnaar, blijft het een herinnering aan een bange en moeilijke periode, waarvan de naam van "K A S B O N" nog een blijvende souvenir is.

M. Nuijttens.

DE GEESTELIJKHEID VAN IZEGEM EN OMMELAND IN 1455

Tot in 1559, wanneer de nieuwe bisdommen in de Spaanse Nederlanden werden opgericht, behoorde Izegem en ommeland tot het Bisdom Doornik. Onder de toenmalige dekenij Roeselare lagen Emelgem, Ingelmunster, Izegem, Kachtem, Oekene en Rumbeke, terwijl Hulste en Lendeledede onder de dekenij Kortrijk lagen.

Na 1559, wanneer de nieuwe bisdommen waren opgericht, lagen Kachtem, Oekene en Rumbeke onder het Bisdom Brugge; dekenij Roeselare, terwijl Hulste, Ingelmunster, Izegem en Lendeledede onder het Bisdom Doornik, dekenij Kortrijk, lagen; Emelgem behoorde tot het Bisdom Gent, dekenij Tielt. De naaste parochies onder het Bisdom Leper, dekenij Waasten, waren Moorslede en Passendale.

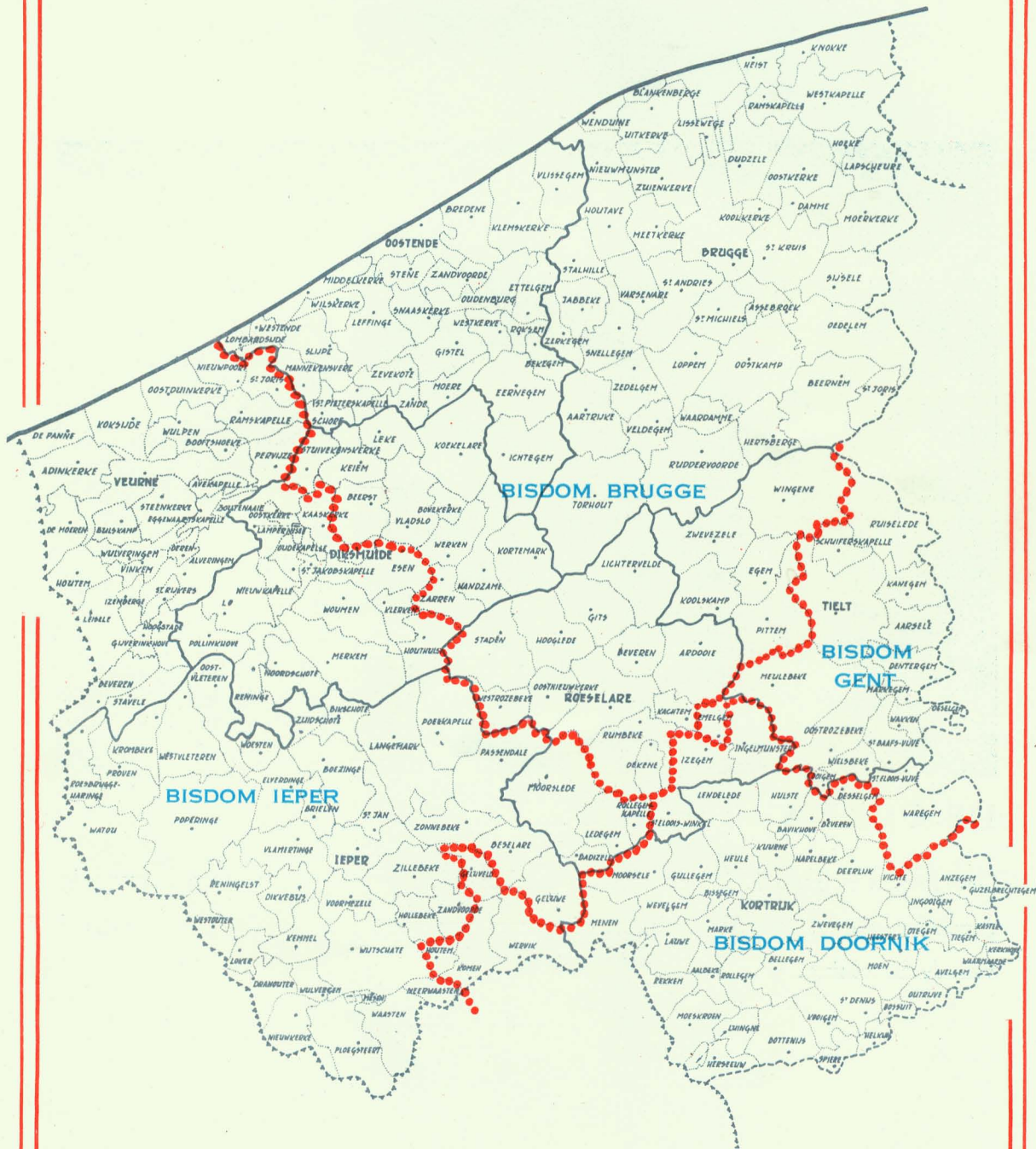
In 1454 liet hertog Filips de Goede, die het plan opgevat had een kruistocht te ondernemen, een plan dat nooit tot uitvoer werd gebracht - een belasting van 10% leggen op al de kerkelijke inkomsten van zijn landen.

De toenmalige Bisschop van Doornik Joannes Chevrot, een gunsteling van de hertog, liet een staat opmaken van de inkomsten van de geestelijkheid in zijn Bisdom, waarin wij een en ander vinden over de plaatselijke geestelijkheid.

Wat in dit stuk opvalt zijn de talrijke geestelijken die een geestelijk ambt ontvangen hadden en niet ter plaatse verbleven. Zij lieten zich daar vervangen door een huurling, die slechts een klein deel van de inkomsten ontving, te weinig om te leven, en die daarenboven zonder opzeg kon vervangen worden. En hier vinden wij een van de grootste mistoestanden onder de plaatselijke geestelijkheid, waaraan slechts verholpen werd door het Concilie van Trente (1545-1563), dat na de afscheuring van de protestanten, veel te laat de Rooms-Katholieke Kerk heeft hervormd en dat voorschreef, dat geen enkele geestelijke meer dan één ambt mocht aanvaarden, en dat hij dit ambt zelf moest bekleden.

Wanneer tegenwoordig iemand wil priester worden, moet hij een zekere graad van middelbaar onderwijs genoten hebben. Daarna komt hij op het Seminarie, waar hij een grondige voorbereiding ontvangt voor het priesterambt, en waar ook nagegaan wordt of hij de nodige geschiktheid voor dit ambt bezit.

BISDOMMEN IN WEST-VLAANDEREN NA 1559.

OUDE ST.-HILONIUSKERK

DE OUDE ST.-HILONIUSKERK VAN IZEGEM

Deze kerk werd rond 1350 gebouwd en enkel in 1850 gesloopt, omdat ze bouwvallig geworden was en vooral omdat ze niet meer was aangepast aan de grote aangroei van de bevolking.

De inrichting van de seminaries werd voor het eerst voorgeschreven door het Concilie van Trente. Voor Trente was de vorming van de geestelijkheid niet gelijkvormig. Een kleine minderheid werd gevormd op de weinige toenbestaande universiteiten en op de scholen gevoegd bij de kapittels van kanunniken. Daar was de vorming van de geestelijken tamelijk goed verzorgd. De meeste geestelijken echter ontvingen hun opleiding bij een plaatselijke pastoor, die zelf meestal geen grondige scholing had ontvangen. Zij waren eerst misdienaars en leerden wat latijn, wat liturgie, wat godgeleerdheid en kerkelijk recht, voor zoveel de pastoor zelf ervan afwist. Wij mogen niet vergeten dat de boekdrukkunst nog niet was uitgevonden en dat al de boeken met de hand waren geschreven en peperduur waren. In die tijd beschikte de geestelijkheid niet eens over een catechismus, het leerboekje dat nu aan de schoolgaande jeugd wordt terhandgesteld.

Deze kandidaten priesters werden daarna door de aartsdiaken ondervraagd en tot de wijdingen toegelaten.

De priesters die aan een universiteit of een kapittelschool hadden gestudeerd en die het best gevormd waren voor de parochiedienst, bleven wonen in de steden en trachten allerlei benoemingen op ver uiteenliggende parochies te bekomen, waarvan zij de inkomsten opstrekten, en zich ter plaatse lieten vervangen door een mercenarius of huurling, aan wie zij slechts een gering deel van de plaatselijke inkomsten afstonden.

Dit werd vergemakkelijkt door het feit dat de bisschoppen slechts in een klein deel van de parochies het recht hadden de pastoor te benoemen. In vele plaatsen behoorde dit recht sedert eeuwen aan een abdij, een kapittel van kanunniken of aan een wereldse heer.

Zo komt het dat onder de geestelijkheid een aristocratie en een proletariaat bestonden. De priesters zonder hogere opleiding wisten, dat zij slechts bedieningen met onvoldoende inkomsten zouden bekleden en dat ze dus, om te kunnen leven, een bijberoep moesten uitoefenen. De bisschoppelijke statuten bepaalden welke bijberoepen zij mochten uitoefenen: hovenier, schaapherder, veehoeder, landbouwer, schilder, schrijver, boekschrijver, apotheker, visser, barbier, kleermaker. Zij mochten echter niet weven, handel drijven noch herberg houden. De meeste waren kleine landbouwers of kleinveekwekers(1).

Ziehier wat de staat van de inkomsten van de geestelijkheid uit het jaar 1455 daarover leert:

De pastoor van Izegem werd benoemd door de abt van de Sint Maartensabdij te Doornik. In 1455 was de titularis te Izegem Petrus de Gryse. In de kerk van Izegem bestonden twee kapelanijen, ieder met een eigen altaar, waaraan bepaalde lasten van missen waren verbonden, die door een eigen priester werden gecelebreerd. Deze kapelaan was echter geen onderpastoor en had niets te zien met de zielezorg op de parochie.

De kapelanij van O.L.Vrouw, met twee missen in de week, werd bediend door Roland Maes, mits 18 pond parisis per jaar. Deze van de confrerie van de H. Hilonius, ook met twee missen in de week, werd bediend door Christophorus Balduin, mits 16 pond par. per jaar. Deze laatste vervulde daarenboven het ambt van koster aan 10 pond par. per jaar. Immers, tot na het Concilie van Tiente, werd het ambt van koster en van scholaster of schoolmeester uitgeoefend door priesters.

De inkomsten van de kerkfabriek bedroegen 12 pond par. per jaar, en deze van de armendis 48 pond par. per jaar.

Te Emelgem werd de pastoor ook benoemd door de abt van Sint Maartens te Doornik. De pastoor was Joannes de Grave, die door de Bisschop ontslagen was ter plaats te verblijven en die vervangen was door de huurling Bartholomeus de Altari.

Emelgem bezat een kapelanij van O.L.Vrouw, met één mis in de week, en bediend door Willem Webelin tegen 12 pond par. per jaar. Alsook een confrerie van O.L.Vrouw, met één mis in de week, die gecelebreerd werd door de pastoor-huurling Bartholomeus de Altari, voor 7 pond par. per jaar. De kerk bezat ook een tiende, de St Pieterstiene, 't is te zeggen het tiende van de opbrengst van bepaalde landbouwproducten op de parochie, en die 20 pond par. per jaar opbracht, alsook enkele weiden waarvan de jaarlijkse opbrengst 9 pond par. bedroeg, terwijl de jaarlijkse inkomsten van de kerkfabriek 8 pond par. bedroegen en deze van de armendis 20 pond par.

Te Ingelmunster werd de pastoor benoemd door het kapittel van Harelbeke. In 1455 was het Georgius Cousin. In de kerk waren nog twee andere priesters in dienst. De ene bediende de stichting van wijlen Joannes Hannoque, kanunnik van Kamerijk, die te Ingelmunster gestorven was en aldaar 22 jaren geleden aan de kerkfabriek een schenking had gedaan voor het celebreren van zes missen in de week. Deze stichting werd bediend door Gerardus Rethemans, tegen 40 pond par. per jaar.

De kerkfabriek, de armendis en de confrerie van O.L.Vrouw aldaar deden samen, in gevolge zekere stichtingen, vijf missen per week celebreren door Nicolaus Heeneman, die ervoor jaarlijks 52 pond par. ontving. Een van deze missen had eigen inkomsten: 8 pond en 10 schellingen par. per jaar, als mis van het H. Kruis.

De kosterij was toegewezen aan Joannes Carlier, kapelaan van de gravin van Etampes, die, niettegenstaande hij het ambt niet bediende, ieder jaar daarvoor 12 pond par. opstreek.

Ingelmunster bezat vroeger nog een hospitaal, dat in de laatste oorlogen uitgebrand was, en dat vroeger beschikte over jaarlijkse inkomsten van 40 schellingen of twee pond parisis. De inkomsten van de kerkfabriek en van de armendis staan niet aangegeven.

Voor Kachtem wordt alleen de naam van de pastoor opgegeven: Guillielmus Mule.

Pastoor van Oekene was Joannes Hellinc. De kerkfabriek beschikte er over 16 pond par. inkomsten en de armendis over 14 pond par.

De Rumbeke werd de pastoor benoemd door de abt van Sint Berten te Saint-Omer. Pastoor Joannes de Neuville, die behoorde tot de hofhouding van de hertog van Boergondië, was door een voorrecht van de kapel van de hertog ontslagen van ter plaats te resideren, en liet zich te Rumbeke vervangen door de huurling Hilarius Pipe. De kerk bezat twee kapelanijen. Deze van O.L.Vrouw, met twee missen in de week, werd bediend door Gadiferus de Steelant, tegen 18 pond par. per jaar. De andere van St. Pieter, ook met twee missen in de week, werd bediend door Felix de Coene, voor 16 pond par. 's jaars. Daarenboven liet de confrerie van O.L. Vrouw twee gezongene missen in de week celebreren, waarvoor de bedienaar insgelijks 16 pond par. per jaar ontving.

De kosterij, bediend door Joannes Ragghe, bracht tien pond par. per jaar op. Maar de inkomsten van kerkfabriek en armendis staan niet opgegeven.

Voor Hulste en Lendelede, die behoorden tot de dekenij Kortrijk, hebben we slechts schaarse gegevens. De pastoor van Hulste Appolonius Baston, verbleef niet ter plaatse, ingevolge een toelating van de vicarissen generaal van Doornik. De naam van zijn huurling staat niet vermeld, evenmin als de naam van de koster. Er was nog een kapelanij, bediend door Hugo de le Fortrie.

De pastoor van Lendelede werd benoemd door de abt van Sint Maartens te Doornik. In 1455 was het Michaël Droom. Er was ook een kapelaan en een koster, wier namen niet worden vermeld.(1).

Jos De Smet
Ere- Rijksarchivaris.

-
- 1) J. Toussaert. Le Sentiment religieux en Flandre à la Fin du Moyen-Age. Parijs, 1960, pp.563-569.
 - 2) J. Warichez. Etat bénéficial de la Flandre et du Tournesis au temps de Philippe le Bon(1455). Leuven, 1912, pp.196-204 en 337-338.

ACTUEELTJES

Izegem was in rouw! Op 29.9.64, juist voor de gemeenteverkiezingen, ontviel ons de sympathieke burgervader, de Heer Jules Sintobin. Met vaste hand had hij de stad zes jaar lang geleid en nu werd hij plots uit ons midden weggerukt.

Uitslag van de gemeenteverkiezingen 1964 (11 Oktober):

1. Lijst der Twee Burgemeesters	7
2. A C W - Gilde	7
3. Socialisten	5
4. Communisten	0
5. Gemeentebelangen	0
6. Vernieuwing (PVV)	0

N.B. Nu 2 zetels meer omwille van de annexatie van Emelgem.

In 1958 hadden CVP 10 zetels; Socialisten 3 en Gemeentebelangen 2 zetels.

Het Herfstfestival klonk voor de vierde maal in de Izegemse stede. En de nieuwe mars van Pieter Leemans "Boos Izegem" werd de bekroning van het festival.

De uitslag: 1. Kon. Fanfare l'Union, Londerzeel: 96,7%
2. Kon. Harmonie De Goede Vrienden, Tielt: 94%
3. Kon. Harmonie St. Michiel, Bree: 92,5%
4. Kon. Fanfare Ridder Janszonen, Dadizele: 91%
5. Fanfare De Eendracht, Dessel: 91%
6. Kon. Fanfare De Lindegalm, Retie: 90,7%
7. Kon. Harmonie St. Cecilia, Genk: 88%
8. Fanfare Willen is Kunnen, Lochristi: 80%

Wij wensen alle korpsen hartelijk geluk.

Ook op folkloristisch gebied werden we bedeed. Te Izegem vinden we een Sinterklaas te paard die door de straten reed. Te Lendeledede vonden we een wieg op het dak bij een jong paartje... De ooievaar kon komen wanneer hij het goed vond.

Einde september ging een "week van de jeugd" door. Er werd een prijsvraag uitgeschreven voor de beste affiche. De winnaar: Johan Noyez, Wulvenstraat, 10, Izegem. Gefeliciteerd.

Olympisch Goud voor Izegem. Patrick Sercu was de enige Izegemse sportman die naar Tokio mocht om de Olympiade 64 bij te wonen. Daar deed hij stad en land ware eer aan. Voor de 1000 meter stilstaand vertrek kwam hij met de gouden medaille huiswaarts. Op 28.IO.64 belandde hij in Boos Izegem, waar een passende hulde hem wachtte. Op 9.II.64 werd onze veelbelovende stadsgenoot ten paleize ontvangen waar een koninklijke waardering hem wachtte. Naast een flinke handdruk en lovende gelukwensen kreeg hij nog een mooie herinneringsmedaille aangeboden.

Zondag 26.IO.64 werden de klokken gewijd voor de nieuwe kerk van de Heilige Familie door Z.E.H.Deken A. Kindt.

In de Congregatie gingen reeds zeer geslaagde gespreksavonden door over "Het Geloof".

De Heer Adhemar Vandemoortele ging heen. Hij was afgevaardigde-beheerder van de N.V. Oliefabrieken Vandemoortele, beheerder van de Safinco en stichter van Vandemoortele's Voedingsbedrijf N.V. Oudenbosch(Nederland). Hij bracht het oliebedrijf tot een hoge bloei in stad en land, en maakte van die nijverheid een bestaansmogelijkheid voor heel wat werknemers van Izegem en Omgeving(+ 14.IO.64).

Er werden schuilhuisjes opgetrokken om de reizigers die wachtten op de autobus te vrijwaren van koude en regen. Er werd reeds zo'n geprefabriceerd huisje opgetrokken aan de Vandenboogaerdelaan en aan het Rustoord. Er wordt nog een verwacht aan de Abele en aan de Hondkensmolenstraat.

Ter gelegenheid van het 50 jarig herdenken van Wereldoorlog I werden de nationale feesten van 11 en 15 november met een bijzondere en intense atmosfeer herdacht. Op 15 november werd aan alle overlevende oudstrijders-stadsgenoten in de zalen van het stadhuis een gratis maal aangeboden en de overlevende bevrijders van onze stad waren er ook genodigd en deze kregen daarbij nog de medaille van de stad Izegem.

1914 1964

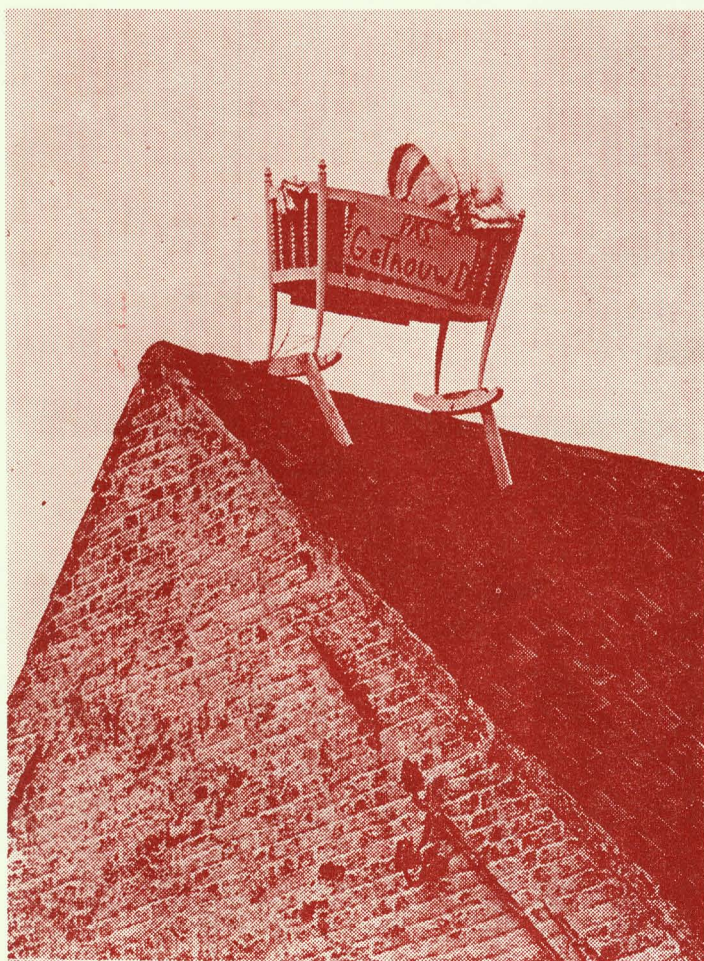

ACTUEELTJES

Cliché's «Het Wekelijks Nieuws»

DE HEER PIETER LEEMANS
de componist van de Feestmars
«BOOS IZEGEM» en de twee
winnende muziekkorpsen die
voldoende de muziek en de kleur
aantonen die uitbundig aanwezig was
op het 4e MUZIEKFESTIVAL.

DE WINNAAR PATRICK SERCU
met het olympisch goud rond de hals
bij zijn inhuldiging op 't Stadhuis.

Te LENDELEDE
vond een jong paartje een WIEG
boven op 't dak van hun woonst.

**FOLKLORE
IN 1964...**

Door de straten van onze stad trok ook
dit jaar de brave SINT maar nu ... te paard. →

Cliché «Het Wekelijks Nieuws»

in memoriam

WIJLEN HEER JULES SINTOBIN
BURGEMEESTER VAN DE STAD IZEGEM
(1956-1964)

*NIJVERAAR EN BEHEERDER
VAN VENNOOTSCHAPPEN*

GEBOREN TE IZEGEM OP 8-4-1890
EN HIER ONTSLAPEN OP 29-9-1964
EN OP 3-10-1964 TEN GRAVE GEDRAGEN.

Cliché «Het Wekelijks Nieuws»

1914

1918

DE 11 NOVEMBERVIERING KREEG DIT JAAR EEN BIJZONDERE KLEUR
OMWILLE VAN HET 50 JARIG HERDENKEN VAN WERELDOORLOG I.
PERSONALITEITEN, VEREREMERKTEN EN DE OVERLEVENDEBEVIJDE
VAN ONZE STAD UIT 1918.

IN MEMORIAM JULES SINTOBIN.

Op 29 september 1964 verloor Izegem zijn burgemeester, Heer Jules Sintobin. Nog geen jaar te voer, nl. op 26 oktober 1963, had zijn stad hem gevierd ter gelegenheid van een uniek jubileum : vijftig jaar in dienst van Izegem.

Geboren te Izegem op 8 april 1890, verloor hij vroegtijdig zijn vader. Als oudste van vijf kinderen moest hij op 14-jarige leeftijd zijn studies aan het Sint-Jozefscollege stopzetten. Evenals zijn vader ging hij in de borstelnijverheid en reeds op jeugdige leeftijd begon hij een eigen bedrijf, dat hij later, hierin bijgestaan door zijn broeder Oktaaf, zou uitbouwen tot een der grootste ondernemingen van de stad.

Langs de Congregatie om kwam hij al vroegtijdig terecht in de toenmalige Katholieke Jonge Wacht, waarvan hij de ijverige en bekwame secretaris werd. In 1912 werd hij lid van de C.O.O., hetgeen meteen de inzet betekende van een halve-eeuw lange loopbaan in dienst van zijn geboortestad.

In 1923 verkozen als gemeenteraadslid, werd hij reeds in 1926 schepene van Regie en Financies. In deze hoedanigheid wist hij de Stedelijke Electriciteitscentrale te doen uitgroeien toe een modern complex dat, door het produceren van de goedkoopste stroom uit het gehele land, de Izegemse Nijverheid en bevolking ontschatbare diensten bewees en tevens een belangrijke bron van inkomsten werd voor het stadsbestuur.

Na de verkiezingen van 1958 volgde hij Heer Emiel Allewaert op als burgemeester van de stad. Zijn jeugdig dynamisme, zijn levenservaring, zijn wijsheid en kennissen zijn gedurende de zes jaren van zijn ambtstermijn de stad in ruime mate ten goede gekomen. Op cultureel plan kunnen als verwezenlijkingen vermeld worden : de omvorming van de vrije muziekschool tot Stedelijke Muziekacademie, de modernisering van de gemeenteschool, de oprichting van de Stedelijke Kultuurraad, de instelling van een Stedelijk Feestcomité, dat de stad een enig stadsfeest bezorgde onder de vorm van een jaarlijks Herfstmuziekfestival, enz. Onder de talrijke openbare werking, die onder zijn bestuur aangevat of voltooid werden, kunnen vermeld worden : de aanleg van de Lindewijk, de kerk van de Bosmolens, de verbouwing van de Stedelijke Muziekacademie, de uitbreiding van de Kasteelwijk, de vernieuwing van de Grote Markt, de verbetering van de trottoirs in de binnenstad, de vele wegeniswerken, enz. De aanleg van een industriezone en de bouw van een nieuw politiebureau wachten nog op een aanvang.

Ook op het sociaal en economisch plan was burgemeester Sintobin een vooraanstaande en actieve figuur. Benevens nijveraar en beheerder van talrijke vennootschappen was hij ook nog voorzitter van de Europese Federatie der Borstel- en Penseelfabriekanten, voorzitter van de groep Borstel- en Penseelnijverheid bij Febelhout, algemeen ondervoorzitter van Febelhout, voorzitter van de Compensatiekas voor Kinderbijslagen van Izegem en Omgeving, beheerder van de Maatschappij tot Bevordering van de Economische Bedrijvigheid in West-Vlaanderen, enz.

Voor de Heemkundige Kring " Ten Mandere " toonde hij een zeer actieve belangstelling. Als geboren en getogen Izegenaar be-roette hij de stichting van de kring met buitengewone voldoening en achteraf volgde hij van zeer nabij zijn werking, daarbij zijn morele en materiële steun zeker niet sparend.

Izegem verliest in hem een groot burgemeester, Ten Mandere een sterke steun.

BIBLIOTHEEK

ALGEMENE AARD

1. ARICKX V. Het Volksonderwijs te Pittem 1800-1872
2. BOONENBURG K. De windmolens
3. BIERENS DE HAAN & A.A.Kok Heemschut
4. DEBRABANDERE P. Geschiedenis van de Schilderkunst te Kortrijk (1400-1900)
5. DE BRUYNE Michiel Debestuurlijke inrichting van de Stad Roeselare tot aan de Franse Omwenteling
6. DE BRUYNE Michiel De Roeselaarse Poorterie
7. DECLERCQ Pieter Nieuwpoort-bad
8. DEPRAETERE Hilaire Brokken uit het Westvlaams volksleven
9. De SMET Jos. Brugge onder de oorlog 1914-18
10. HAELEWYN Roger Torhout onder de oorlog 1914-18
11. JACQUEMIJNS Histoire de la crise économique des Flandres
12. JANSE H. & DEVLIEGHER L. Middeleeuwse bekappingen in het vroegere graafschap Vlaanderen
13. K.B.M.,J. De Waregemse gids
14. SCHITTEKAT P. Onder de duinen van Koksijde
15. SLOSSE L. Oorlogsdagboek van Rumbeke in 1914-1918
16. TREFOIS Clemens De bouw der Boerenhoeven in de Zuidelijke Nederlanden
17. VAN HEMELRYCK M. De Vlaamse Krijgsbouwkunde
18. VIAENE A. Leprozen en Leprozerijen in het oude Graafschap Vlaanderen
19. VIAENE Antoon West-Vlaanderen
20. WEYNS Jozef. Bakhuis en Broodbakken in Vlaanderen
21. WILLEMSSEN G. Contribution à l'histoire de l'industrie linière en Flandre
22. WYFFELS A. Inventaris van het oud archief (Tielt)
23. XX Album Archivarus Jos. De Smet
24. XX Westvlaams Archief (Bijblad van Biekorf) 1939-1940

OFFICIËLE VERSLAGEN

1. MIN.NIJVERHEID & ARBEID Rapport sur les unions professionnelles pendant les années 1898-1901
2. id. Commission nat. de la petite bourgeoisie-Séances d'enquête orale-III-Comité régional de la Flandre Occidentale 1903
3. id. Statistique des grèves en Belgique 1901-1905
4. id. Statistique des grèves et lock-out en Belgique 1906-1910
5. id. 6° Nat. Congres der kleine burgerij te St. Nikolaas op 22.23/8/1909
6. id. 8° Nat. Congres der kleine burgerij te Doornik op 8.9.10/6/1911
7. PROV.BEST.WEST-VLAAND. Verslag-toestand en bestuur in West-Vl. zittijd 1936

BIJDRAGEN TOT DE GESCHIEDENIS VAN IZEGEM.

1. DE BAL François	Landt-Bouck 1746 - afschrift
2. DEGEZELLE L.	Geschiedenis der Vrije Vakschool te Izegem
uitg.1949
3. DIERICK Emiel	Iseghem over honderd jaar (uitg.1927)
4. GELDHOF Jozef	Bij het honderdjarig bestaan van St.Hilonius-
kerk Izegem (1855-1955)
5. MOENAERT Azer	Straatkapellekes van O.L.Vrouw te Izegem
(uitg.1945)
6. TANGHE C.F.	Leven van St.Tillo, eerste apostel en pastoor
en patroon van Iseghem (uitg.1891)
7. id.	Parochieboek of Beschrijving van Cachteem
uitg.1863
8. X	Geschiedenis van Iseghem (uitg.1852)
9. X	Geschiedenis van Iseghem (uitg.1863)
10. X	De Paters Capucijnen vijftig jaar te Izegem
(1900-1950)
11. X	Iseghem Vlijtigh ende Boos - Hist.Econ. over-
zicht van de Izegemse nijverheden(uitg.1956)
12. X	Gedenkboek-Koorzangvereniging De Kerels
Emelgem (1881-1956)

PERIODIEKEN.

1. TEN MANDERE	1961-1962-1963-1964
2. BIEKORF	1891-1892-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902
1904-1905-1907-1913-
1930-1931-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940/45-1946-
1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955 - 1956 -
1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-
3. DE LEIEGOUW	1959-1960-1961-1962-1963
4. BACHTEN DE KUPE	1961(voll.)-1962(onv.)-1963(onv.)- 1964
5. HET BRUGS OMMELAND	1961-1962-1963-1964
6. KONINKLIJKE GESCHIED- en OUDHEIDKUNDIGE KRING VAN KORTRIJK	1959/60
1961/62
7. BIJDRAGEN VOOR DE GESCHIEDENIS DER NEDERLANDEN	1960(1)-1962-1963
8. SOCIETE D'EMULATION(Genootschap voor Geschiedenis van Vlaanderen)	1960-1961-1962
9. ROND DE FOLDERTORENS	1961-1962-1963-1964
10. DE FONTEINE (Kon.Soevereine hoofdkamer van rhetorica)	Jaarboeken 1948/49-1950-1959-1960-1961
11. WEST-VLAANDEREN WERKT	1959(nrs 1,2,3)-1960(nr 1)
12. GEMEENTEKREDIET VAN BELGIE	- nrs 65,66,67,68,69

KRINGLEVEN

Als U de moeite wilt doen even ons eerste dubbel nummer van 1964 weer door te bladeren, dan zal U de zinsnede op blz. 81 aantreffen waarin we de verzekering kregen van Eerrijksarchivaris J. De Smet dat we steeds op hem mochten beroep doen..... Zoiets was niet in dovemansoren gevallen en onze voorzitter maakte van de gelegenheid gebruik!

Zo kwam het, dat na een vruchtbare bestuursvergadering op 27.9.64 besloten werd bovengvermelde Heer als spreker te vragen. Hij aanvaardde graag en gaf als onderwerp op: "Verkeer en verkeerswezen bij ons in het verleden". Bijna tot vervelens toe zouden we moeten zeggen: de afweziggen hebben ongelijk gehad! Op 28.10.64 in de zaal van het Vredegerecht mocht onze voorzitter Inspecteur R. Verholle een schone schare belangstellenden verwelkomen. In korte trekken schetste hij ons het rijke leven en de vele verdiensten van de geachte spreker, die hierna het woord kreeg.

We moeten werkelijk getuigen: zeldzaam zijn ze, de mensen, die een dergelijk onderwerp op een zo interessante, klare, boeiende en overzichtelijke wijze kunnen ten gehore brengen. Om in het kort weer te geven waarover hij het had: het verkeer te land, te water en in de lucht. Dit vanaf de middeleeuwen tot nu. Vooral de periode van 1500 tot de jaren 1800-1900 werd het uitvoerigst weergegeven. De Heer De Smet deelde ons een schat van wetenswaardigheden mee: gekende, half vermoede en totaal ongekende. Niet alleen toestanden en de evolutie van het verkeer maar ook de daarbij horende reglementen en de verstrengde wetgeving wist hij ons te vertellen.

Het was dan ook met een warm applaus dat de eminente spreker door de talrijk opgekomenen bedankt werd. Onze voorzitter had het niet lastig om woorden te vinden voor zijn dankwoord: superlatieven waren hier aangewezen!

• Wij durven dan ook hopen dat de trouwe leden van onze laatste vergadering voortaan op post zullen zijn en wellicht nog een paar anderen "meetrekken" naar onze eerstvolgende voordracht.

Mogen we bij het einde van dit jaarnummer nog eens enkele vergeetachtige leden herinneren aan die blauwe lidkaart en het verschuldigd lidgeld 1964? Onze "schat"-bewaarder zou graag zijn boek(en) in orde brengen en met een zuivere toestand 1965 ingaan.

Beste leden achterblijvers, we doen beroep op uw welwillendheid: schrijf vlug die 100 frank over nog voor einde '64.

We eindigen dan ook met al onze leden en hun familie een zalig Kerstfeest en een heilvol 1965 te wensen.

R. Leroy

LEDENLIJST

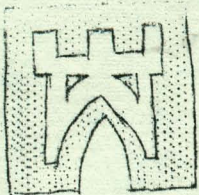
1964

1

Aangenomen school	Bosmolens	Clarysse Marcel	Nieuwstr.3
Allewaert Emiel	Roeselarestr,37	Claeys Jozef	Manegemstr.39
Allewaert Luc	Marktstr.12	Couckhuyt Georges	Manegemstr.63
Alliet Alfons	Kortrijkstr.199	Crochon Louis Adv.	Roeselarestr.31
Azou Roger	Roeselarestr.90	Daenens Mauritz	Dam,35
Azou Bernard	Zwingelaarstr.8	Dalle Felix E.H.	KAPELLEN-Bos Vijverlei,24
Baert Adolf	Kortrijkstr.136	Dalle Michel	Roeselarestr 126
Baes Walter	Meenenstr.125	David Willy Adv.	BRUGGE Spinolarei
Beele Jozef Adv.	V.d.Bogaerdel.32	Debacker Herman	Zwingelaarstr.18
Behaeghe Jozef	G.Gezellestr.10	de Bethune Emmanuel	MARKE Kasteeldreef 10
Bekaert Julien	INGELMUNSTER Bruggestr.199	Deblauwe jozef	BRUSSEL Daillylaan,126
Bekaert Roger	St.Crispynstr.37	Deblauwe Albert	Princessestr.142A
Billiouw Carlos	Marktstr.6	Deblauwe Cécile	Slagmeersestr.4
Billiouw Luc	P.Benoitstr.3	Deblauwe René	Slagmeersenstr.54
Bogaert Marie-Josée	Kortrijkstr.172	Debrabandere Laurent	Slabbaardstr.
Bourez Valère	Kokelarestr.50	Debruyne Michel	RUMBEKE Hugo Verrieststr.31
Bourgeois André Adv.	St.Hiloiusstr.9	Debusschere August	St Hiloniusstr.6
Bourgeois Erik	JETTE-Brussel 9 P.Versheldestr35	Declercq Louis	V;d.Bogaerdel.28
Bourgeois Gerard	Roeselarestr.129	Declercq Piet	W.Pieterstr.13
Bourgeois Jozef	Marktstr.29	Decock Albert	RUDDERVOORDE Koebroekstr.3
Bourgeois Florent	Ketelstr.5	Decoopman Albert	Molstr.16
Bourgeois Leon	Marktstr.23	Deforche Mauritz E.H.	BOVEKERKE Pastoor
Bovyn Daniël E.H.	KORTRIJK Don-Bosco	Degezelle Lucien	Nieuwstr.6
Buyck Georges	INGELMUNSTER Izegemstr.8	Dejan Alfons	Gentstr.66
Boucherie Gerard	RUMBEKE Potaardestr.1	Dejonckheere Celest	Kortrijkstr.195
Callewaert Marcel	ZWEVEZELE Lichterveldestr28	Dekeerschietter Désiré	Groeninghestr.20
Christiaens Daniël	INGELMUNSTER Gentstr.2A	Delaey Georges	Nieuwstr.10
Christiaens Marcel	Eigenaardstr.45	Delaey Leon	Nieuwstr.8
		Deltour Paul	Ingelmunster - steenweg, 101
		Delvoye André Adv.	KORTRIJK Toekomststr.1
		Demeulemeester Karel	v.d.Bogaerdel.14

Deforce Georges	Slagmeersenstr. 54	Hendrickx Jef	ANTWERPEN
Decoutere Maria	MOORSLEDE		Ommegangstr. 2A
	Pater Lievenstr. 20	Herreman Jef	Statiestr. 40
De Mey André E.H.	OUD-HEVERLEE	Herman Raphaël	Emelgemseplein 13
	Waversebaan, 35	Huyghebaert Jacqueline	Hondstr. 10
Demuyneck Christiaan	Boomforeeststr. 22	Kath. Centr. Ver. Lectuur- IEPER	
Demuyneck Gustaaf	dePelichystr. 49	voorziening West-Vl.	Menensteenweg
Denolf René	Roeselarest. 17	Kemp Achiël	Baronielaan 2
Denys Jules	W. Pieterstr. 20	Kerckhof Agnès	v. d. Bogaerd. 21
Deprez Alberic	Marktstr. 32	Kesteloot-Denys, Mich.	Ommegangstr. 77
Deprez Georgette	Kokelarest. 46	Kesteloot Florent	Heyestr. 23
Descheemaeker August	Ter Wallenstr.	Kindt A. Z.E.H. Deken	Kerkstr. 13
Desmet André	Boomforeeststr. 44	Koninklijke Biblio- theek van België	BRUSSEL
Devoldere Gaspard	LENDELEDE	Lagae Jozef	Menensteenw. 196
	E. Neiryneckstr. 23	Lagae Wilfried	Neerhofstr. 11
Devos Roger	Kapellestr. 6	Lagrou Aurel	Knobbaerdstr. 10
Dewaele Marcel	INGELMUNSTER	Lannoo Jozef	Kertrijkstr. 184
	Izegemstr. 111	Lapeire Georges	Groeninghestr. 4
Dewitte Eric	Molenhoekstr. 63	Lauwers André	Menensteenw. 13
Duyck Gerard	Bellevuestr. 2	Leenknecht Monique	Blekerijstr. 139
Duyck Jozef	G. Gezellestr. 65	Lefevre Jozef	Vredestr. 26
Duyck Walter	Kruisstr. 27	Leroy Robert	Boomforeeststr. 51
Duyck Roger	MEULEBEKE	Lezy Mariette	Menensteenw. 179
	Tieltstr.	Louwaeghe Etienne E.H.	v. d. Bogaerd. 55
Economaat der Rijks- middelbare school	Izegem	Maes Willy	Molstr. 37
Eeckhout Gabriël	St Crispynstr. 38	Malfait André	INGELMUNSTER
Eckhout Guido	Groenstr. 15		Stationplein 15
Feys Gerard	Ameyestr. 1	Malfait Francine	Ameyestr. 50
Feys Rafaël	Krekelmotestr. 130	Mallisse Jeroom	Grote Markt 31
Geldhof Jozef E.H.	BRUGGE	Merseman Ant.	LENDELEDE
	St Lodewijkscoll.		Statiestr. 4
Geldoog Odiel	Slagmeersenstr. 43	Moeyaert René	Baroniel. 9
Gernay Maurits	INGELMUNSTER	Listiaen André	Zwingelaarstr. 52
	Waterstr. 16	Nonkel Lucien	Koornmarkt 12
Gevaert Luc	Krekelstr. 15	Nuyttens Marcel	Boomforeeststr. 41
Ghekiere Jules	Menenstr. 135	Oosterlynck Jozef	G. Gezellestr. 57
Ghekiere Remi	KAPELLEN/A	Openbare Boekerij p/a	
	Beukendreef 9	Herreboudt Joris	ST-E-WINCKEL
Ghys André Dr.	Gentstr. 9	Ostyn André	St Crispynstr. 20
Gillès de Pélichy R.	Blauwhuis		

Outtier Daniël E.H.	Kerkstr.9	Vandenberghe Raf	Menensteenw.92
Parret Rafaël	St.Cripynstr.38	Vandenberghe René	WATERLOO
Pauwels Gaston	Ommegangstr.76	Vandenberghe Roger	Av.d.Manoir 12
Peelaers Jaak	Negenhoekstr.10	Vandenbroucke Carlos	Krekelmotestr.66
Penninck	ST.ANDRIES	Vandenbroucke Guido	Nederw.51
	Leegweg, 133	Vandenbroucke Roger	Roeselarest.43
Perneel Julien	Albertlaan 27	Vandenbussche- Clement	Oekenestr.8
Renier Julien	Ommegangstr.22	Vandenbussche André	RUDDERVOORDE
Reizende Bibliotheek	IEPER	Vandeputte Johanna	Statiestr.
	Menensteenw.29	Van der Haeghen Leon	Emelgem-Dam
Rombaut R. Adv.	ST AMANDSBERG	Vandeweghe Marcel	UKKEL -Br.18
	Grondwetl.4	Vandommele Albert	Karmeliet.str.167
Romel Gerard	Menensteenw.51	Vandommele Firmin	Krekelstr.401
Rommel Julien	Schoolstr.2	Vandommele Jan	O.L.Vrouwstr.22
Romel Georges	Roeselarest.472	Vandommele Maurits	Roeselarest.230
Sagon Ferdinand Not.	Gentstr.21	Vandoorne Agnès	St.Amandstr.3
Sabbe Carlos	Zuidkaai, 23	Vandoorne Jacques	St.Amandstr.3
Sabbe Guido Not.	Koornmarkt, 23	Vandorpe Roger	G.Gezellestr.37
Sabbe Rafaël	v.d.Bogaerdel.26	Vandromme Antoon	Roeselarest.154
Sabbe Paul	INGELMUNSTER	Vanfleteren Georges	v.d.Bogaerdel.
	Bruggestr.149	Vangheluwe Daniël	471 Roeselarest. XXX
Saelen André	KACHTEM	Vangroenweghe Adolf	Blauwhuisstr.54
	Izegemstr.20	Vanhaverbeke Jozef	Albertlaan 66
Seynaeve Jozef	v.d.Bogaerdel.93	Vanherck Henri	Slagmeersenstr.32
Mw Sintobin Jules	v.d.Bogaerdel.38	Vankeirsbilck Etienne	Kortrijkstr.181
Sintobin Noël	Roeselarest.8	Vanlerberghe Willy	LICHTERVELDE
Mw Sintobin-Anne Octave	de Pélichystr.8	Vanneste Arthur	Statiestr.96
Sintobin Paul	Menesteenw.107	Vanneste Michel	St Crispynstr.43
Seys Etienne	Menensteenw.274	Vansteenkiste Arthur	INGELMUNSTER
Spillebeen Hector	Molstr.10	Vansteenkiste Mauritz	Oost-Rozeb.str 1
Strobbe Gabriël	Groenstr.5	Vansteenkiste- Vanzieleghem	Kortrijkstr.114
Strobbe Gerard	v.d.Bogaerdel.65	Verbanck Frans	Menenstr.48
Strobbe Nicole	Wezestr.60	Verbeke Jozef	Slagmeersenstr.69
Terryn Michel	St.Antoniussstr.11	Vercamert Raf	ARDOYE
Tytgat Jozef	Slagmeersenstr.16	Vereecke Marcel	Statiestr.
Vanacker Lucien	ARDOYE	Verfaillie Maurits	Groenstr.16
	Beverenstr.35	Verholle Raf.	Nederweg 31
Vanbeckevoort Jaak	Menenstr.137	Vermandere Remi	Roeselarest.88
Vancompernelle Béa	Kouterweg 14	Vermote Walter	v.d.Bogaerdel.77
Vandecapelle Raoul	Heyestr.7	Verschoore Gez.	dePélichystr.41
		Vieren Daniël	Slagmeers.str.102
		Werbrouck Rafaël	G.Gezellestr.51
		Werbrouck Raymond	Heyestr.21
		Willaert Jules	KORTRIJK
		Wyffels Rika	A.Mayeurl.26
		Wylein Seraph. Arch.	Roeselarest.144
		Mw Wydooghe Louis	Krekelstr.79
			Dam,12 Em.
			P.Benoitstr.39
			Grote Markt 7
			Heyestr.8
			Marktstr.55
			Slagmeersstr.65
			Roeselarest.187

PRO CIVITATE

Centrum gesticht door het Gemeentekrediet van België voor een betere kennis van de gewestelijke en plaatselijke instellingen.

PRIJS PRO CIVITATE GESCHIEDENIS

REGLEMENT

Artikel 1

Door het Gemeentekrediet van België wordt een PRO CIVITATE prijs uitgelooft ter bekroning van oorspronkelijke en onuitgegeven werken, die een belangrijke bijdrage vormen tot de geschiedenis van een Belgische gemeente.

Artikel 2

Twee prijzen zullen jaarlijks in de loop van de maand december worden uitgereikt; de ene ter bekroning van een in het Nederlands opgesteld werk, de andere ter bekroning van een in het Frans opgesteld werk. Darenboven kan een werk in het Duits eveneens bekroond worden.

Artikel 3

Deze prijzen zullen, afwisselend, het ene jaar worden voorbehouden aan de houders van een kandidatuurs-, licentiaats- of doctoraatsdiploma, uitgereikt door een Faculteit Wijsbegeerte en Letteren of door een instituut er aan verbonden, een volgend jaar aan het werk van een auteur die geen enkel van deze diploma's bezit.

Artikel 4

Iedere prijs bestaat uit 15.000 Fr in geld. Hij mag niet over verscheidene werken worden verdeeld en zal niet worden vermeerderd zelfs indien de prijs gedurende een of meer opeenvolgende jaren niet werd toegekend.

De jury belast met het beoordelen der ingediende werken kan aan het Gemeentekrediet van België de publikatie van de al of niet bekroonde werken voorstellen.

Artikel 5

Komen slechts in aanmerking: onuitgegeven oorspronkelijke werken die nog niet werden bekroond, die steunen op oorspronkelijk-gedrukt of onuitgegeven-bronnenmateriaal, en die systematisch hiernaar verwijzen.

Artikel 6

De werken dienen getypt en in drie exemplaren met opgave van naam en adres van de auteur gezonden aan het Gemeentekrediet van België, Bankstraat, 13, Brussel 1, onder vermelding PRO CIVITATE prijs Geschiedenis, en dit vóór de datum die jaarlijks wordt bekend gemaakt.

Artikel 7

Het onderzoek van elk werk wordt toevertrouwd aan een voor dit doel samengestelde jury.

Artikel 8

Ieder lid van de jury brengt een schriftelijk verslag uit over de hem voorgelegde werken.

Artikel 9

Het Comité Geschiedenis van PRO CIVITATE neemt kennis van de verslagen en spreekt zich over de toekenning van de prijzen uit. Een collectief verslag van het Comité wordt aan de Directie van het Gemeentekrediet van België voorgelegd.

Artikel 10

PRO CIVITATE behoudt zich het recht voor één of twee exemplaren te bewaren.

Artikel 11

Alle bijzondere, in dit reglement niet voorziene gevallen worden door het Gemeentekrediet van België, na overleg met het Comité, opgelost.

PRIJS PRO CIVITATE 1965

Krachtens artikel 3 van het reglement, wordt de prijs in 1965 voorbehouden aan de auteurs die geen houder zijn van een Kandidatuurs-, Licentiaats- of Doctoraatsdiploma uitgereikt door een Faculteit Wijsbegeerte en Letteren of door een instituut er aan verbonden.

Krachtens artikel 6 van het reglement, werd de uiterste datum voor het indienen der werken tot het bekomen van de prijs "PRO CIVITATE 1965" vastgesteld op 1 juli 1965.